

Kalastuspalvelut Metsähallituksen kalastusasiakkaiden mielissä

Kalastuspalvelut Metsähallituksen kalastusasiakkaiden mielissä

Ritva Aho
Metsähallitus
Villi Pohjola
Ståhlberginkatu 2–4
85800 Haapajärvi
ritva.aho@metsa.fi

Tuija Liukkonen
Oulun yliopisto/biologian laitos
PL 3000
90014 Oulun yliopisto
tuija.liukkonen@oulu.fi

Olavi Joensuu
Metsähallitus
Luontopalvelut
Veteraanitie 5
90100 Oulu
olavi.joensuu@metsa.fi

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Translation: Annukka Salo
Kansi: Evon retkeilyalueen Syväjärvi on suosittu virkistyskalastuskohde. Kuva: Heikki Hallila

© Metsähallitus 2007

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-548-9 (nidottu)
ISBN 978-952-446-549-6 (pdf)

200 kpl
Edita Prima Oy, Helsinki, 2007

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	7.5.2007
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA			
ALUEEN NIMI			
NATURA 2000-ALUEEN NIMI JA KOODI			
ALUEYKSIKKÖ			
TEKIJÄ(T)	Ritva Aho, Tuija Liukkonen ja Olavi Joensuu		
JULKAISUN NIMI	Kalastuspalvelut Metsähallituksen kalastusasiakkaiden mielissä		
TIIVISTELMÄ	<p>Tutkimuksessa selvitettiin asiakaskyselyllä millaisia odotuksia ja toiveita kalastusasiakkailta oli Metsähallituksen tarjoamille kalastuspalveluille vuonna 2002. Kalastuspalveluilla tarkoitettiin koko palveluprosessia kalastuslupan ostamisesta kalastustapahtumaan kalastuskohteessa.</p> <p>Tulosten mukaan Metsähallituksen kalastusasiakkaat arvostavat luonnonrauhaa ja hiljaisuutta. Kalaan mennään rentoutumaan, mutta kalastamisessa kiinnostaa myös sen tuoma jännitys ja saaliillakin on merkitystä, vaikka se ei olekaan tärkeintä. Kalastusasiakkaat ovat aktiivisia kalastuksen harrastajia, jotka kalastavat enimmäkseen uistimella, pilkillä ja verkoilla. Myös onki ja perho ovat suosittuja pyyntivälineitä. Suosituimpia kalavesiä ovat verkkovedet ja virkistyskalastuskohteet.</p> <p>Kalastusasiakkaat saavat eniten tietoa kalastusmahdollisuuksista Villin Pohjolan elämysoppaasta. Metsähallituksen asiakaspalvelupisteiden palvelua pidetään hyvänä, mutta Villin Pohjolan myyntinumeron tavoitettavuudessa ja luvan ostamisessa internetin kautta olisi parantamisen varaa. Kalastusasiakkaat ostavat kalastusluvat mieluiten ulkopuolisista luvanmyyntipaikoista. Yleisesti voidaan todeta, että kalastusasiakkaat ovat suhteellisen tyytyväisiä sekä virkistyskalastus- että talouskalastusvesille myytäviin kalastuslupiiin ja niiden hintatasoon sekä kalastuskohteisiin. Kalastuskohteisiin liittyviä ympäristötekijöitä, kuten omaa rauhaa, ympäristön kuormittamattomuutta ja kalaston hoitotoimenpiteitä pidetään tärkeinä, samoin kalastusaluekarttoja, opasteita ja ajo-ohjeita sekä kalastuksen valvontaa.</p> <p>Virkistyskalastuskohteiden palveluita pidetään yleensä hyvinä. Asiakkaat toivoivat Metsähallituksen kalastuskohteita koskevan kehittämistyön suuntautuvan ensisijaisesti virkistyskalastusalueisiin, joissa on luontaisesti uudistuva kalasto ja vaatimaton palveluvarustus.</p> <p>Metsähallitus on vastannut jo monelta osin kalastajien toiveisiin saadun palautteen ohjaamana. Erityisesti perhokalastuskohteiksi soveltuvat paikat saivat oman merkintänsä vuoden 2003 kalapaikkaesitteeseen ja vuodesta 2004 alkaen kaikille virkistyskalastuskohteille luotiin kalapaikkaprofiilit eli ns. apajaluokitut kalastajaryhmien tarpeiden mukaisesti. Vuonna 2006 Metsähallitus aloitti virkistyskalastuskohteiden tarkan seurannan ja kehittämisen tavoitteenaan vastata entistä paremmin kalastajakohderyhmän toiveisiin ja edelleen parantaa kalavesien hoitoa saalisvarmuuden lisäämiseksi. Vuonna 2002 aloitettiin kalastuslupien myynti internetissä. Kännykkälupamyynti, josta saatiin erinomaisen hyvää asiakaspalautetta, laajennettiin lähes kaikkiin virkistyskalastusalueisiin vuoden 2007 alusta. Nuorten pitämiseksi mukana kalastusharrastuksen parissa alle 18-vuotiaille luotiin nuorisokalastuslupana edulliset (5 €/viikko ja 15 €/vuosi) vieheluvat vuoden 2006 alusta.</p> <p>Metsähallituksen tavoitteena on kehittää kansalaisten kalastusmahdollisuuksia jatkuvan seurannan ja asiakaskuuntelun avulla parhaalla mahdollisella tavalla. Myös yleiskalastusoikeuksien ja lailla säädettyjen maksuttomien kalastusoikeuksien sekä saamelaisten kulttuuriin kuuluvan kalastuksen harjoittamisen edellytykset pyritään turvaamaan.</p>		
AVAINSANAT	asiakastyytyväisyys, kalastuspalvelut, kyselytutkimus, talouskalastus, virkistyskalastus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 82		
ISSN	1235-8983	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-548-9
		ISBN (PDF)	978-952-446-549-6
SIVUMÄÄRÄ	42 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Edira Prima Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	7.5.2007
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM			
OMRÅDETS NAMN			
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD			
REGIONAL ENHET			
FÖRFATTARE	Ritva Aho, Tuija Liukkonen och Olavi Joensuu		
PUBLIKATION	Forststyrelsens fiskekunders uppfattning om fisketjänsterna		
SAMMANDRAG	<p>I undersökningen utreddes genom en kundenkät vilka förväntningar och förhoppningar fiskekunderna hade i fråga om Forststyrelsens fisketjänster 2002. Med fisketjänster avsågs hela serviceprocessen från inköpet av fisketillstånd till fiskehändelsen på fiskeplatsen.</p> <p>Resultaten ger vid handen att Forststyrelsens fiskekunder uppskattar lugnet och tystnaden i naturen. Man fiskar för att koppla av, men också den spänningen som fisket ger uppskattas och även fångsten är av betydelse, även om den inte är det viktigaste. Fiskekunderna är aktiva fritidsfiskare och de fiskar oftast med drag, pilk och nät. Också metspö och fluga är uppskattade fångstredskap. Till de populäraste fiskevattnen hör nätfiskevattnen och rekreationsfiskeplatserna.</p> <p>Fiskekunderna får mest information om fiskemöjligheterna via Villi Pohjolas upplevelseguide. Servicen vid Forststyrelsens kundtjänstställen anser vara bra, men det finns utrymme för förbättringar när det gäller anträffbarheten på Villi Pohjolas försäljningstelefon och köp av tillstånd via internet. Fiskekunderna köper helst fisketillstånden från utomstående försäljningsställen. Allmänt taget kan man konstatera att fiskekunderna är relativt nöjda med de fisketillstånd som säljs för både rekreationsfiske- och ekonomifiskevattnen och deras prisnivå samt med fiskeplatserna. De miljöfaktorer som hänför sig till fiskeplatserna, t.ex. egen lugn och ro, obelastad natur och fiskevårdsåtgärder, anses viktiga, liksom kartor över fiskeområdena, skyltar och köranvisningar samt fiskeövervakning.</p> <p>Servicen i anslutning till rekreationsfiskeplatserna anses i allmänhet vara bra. Kunderna hoppades att Forststyrelsens arbete för att utveckla fiskeplatserna i första hand skulle inriktas på de rekreationsfiskeområden där det finns fiskebestånd som förnyas naturligt och där serviceutrustningen är anspråkslös.</p> <p>Forststyrelsen har redan i många avseenden svarat på fiskarnas önskemål utgående från den erhållna responsen. Platser som är särskilt lämpliga för flugfiske fick en egen märkning i 2003 års broschyr över fiskeplatser och fr.o.m. 2004 skapades fiskeplatsprofiler för alla rekreationsfiskeplatser dvs. en s.k. fångstplatsklassificering i enlighet med fiskargruppernas behov. År 2005 inledde Forststyrelsen en noggrann uppföljning och utveckling av rekreationsfiskeplatserna i syfte att bättre än förr kunna svara på fiskarmålgruppens önskemål och ytterligare förbättra vården av fiskevattnen för att förbättra fångstsäkerheten. År 2002 inleddes försäljning av fisketillstånd över internet. Tillståndsförsäljningen via mobiltelefon, som fick utomordentligt god kundrespons, utvidgades till så gott som alla rekreationsfiskeområden vid ingången av 2007. För att få ungdomar att hålla fast vid sitt fiskeintresse togs vid ingången av 2006 i bruk ungdomsfisketillstånd för unga under 18 år i form av förmånliga (5 €/vecka och 15 €/år) spinnfisketillstånd.</p> <p>Forststyrelsens mål är att utveckla medborgarnas fiskemöjligheter med hjälp av fortlöpande uppföljning och genom att lyssna till kunderna på bästa möjliga sätt. Strävan är också att trygga de allmänna fiskerättigheterna och de lagstadgade avgiftsfria fiskerättigheterna samt förutsättningarna att bedriva fiske i anslutning till samekulturen.</p>		
NYCKELORD	kundtillfredsställelse, fisketjänster, enkät, ekonomifiske, rekreationsfiske		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsojelujulkaisuja. Sarja B 82		
ISSN	1235-8983	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-548-9
		ISBN (PDF)	978-952-446-549-6
SIDANTAL	42 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Edita Prima Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euro

DOCUMENTATION PAGE

PUBLISHED BY	Metsähallitus	PUBLICATION DATE	7.5.2007
COMMISSIONED BY	Metsähallitus	DATE OF APPROVAL	
CONFIDENTIALITY	Public	REGISTRATION NO.	
TYPE OF PROTECTED AREA/CONSERVATION PROGRAMME			
NAME(S) OF PROTECTED AREA(S)			
NATURA 2000 SITE NAME(S) AND CODE(S)			
REGIONAL UNIT			
AUTHOR(S)	Ritva Aho, Tuija Liukkonen and Olavi Joensuu		
TITLE	Clients' views on Metsähallitus' fishing services		
ABSTRACT	<p>In this study, a client questionnaire was made to figure out the expectations and wishes of fishing clients concerning the fishing services offered by Metsähallitus in 2002. Fishing services include the entire process from purchasing the fishing permits to the fishing activities at the destination.</p> <p>The results show that the fishing clients of Metsähallitus value peace and quiet in nature. They go fishing to relax, but the excitement of fishing is also of interest and the catch is not irrelevant either, although it is not the most important reason to go fishing. Fishing clients are fishing enthusiasts who mostly fish by lures, jigs and nets. Angling and fly fishing are also popular. The most favoured fishing waters are net fishing areas and recreational fishing destinations.</p> <p>Fishing clients have found most information in the Wild North brochure. Service at Metsähallitus customer service points is considered good, but the sales service number of Wild North should be easier to reach, and the sales service of fishing permits and licences over the Internet could be improved. Fishing clients choose to buy the permits and licences outside Metsähallitus service points. Generally speaking, fishing clients are relatively content with the fishing permits and their prices for recreational and commercial fishing waters, and with the fishing destinations. The environmental aspects of fishing destinations, such as privacy, avoidance of environmental loading, and fisheries management are of importance, as well as maps of fishing areas, signs, driving instructions and control of fishing.</p> <p>The services at recreational fishing destinations are generally considered good. Clients wish that the development of fishing destinations by Metsähallitus would focus primarily on recreational fishing destinations, which have basic facilities, and fish populations which maintain themselves through natural regeneration.</p> <p>Guided by the feedback given, Metsähallitus has already responded to many of the wishes conveyed by the fishing clients. Destinations which are especially suitable for fly fishing have got a particular sign in the 2003 fishing place guide and, since 2004, fishing ground profiles have been created for all the recreational fishing destinations, according to the needs of different groups of fishermen. In 2006, Metsähallitus started close monitoring and development of recreational fishing destinations, in order to better respond to the wishes of the target group fishermen, and to still improve the management of fishing waters to provide more catch certainty. Since 2002, it has been possible to obtain fishing permits over the Internet. Fishing permit sales service by mobile phone has received very good feedback from clients, and it was extended to almost all the recreational fishing areas in the beginning of 2007. To encourage the young fishing enthusiasts to continue with the hobby, a new affordable lure fishing permit was created for under 18 years olds (5 €/week and 15 €/year) from the beginning of 2006.</p> <p>Metsähallitus aims to develop fishing possibilities for people as best it can, by continuous monitoring and by listening to clients. It also aims to secure the general fishing rights and the statutory free fishing rights, and the chances to practice fishing as a part of Samí culture.</p>		
KEYWORDS	customer satisfaction, fishing services, questionnaire, commercial fishing, recreational fishing		
SERIES NAME AND NO.	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 82		
ISSN	1235-8983	ISBN (BOOK/BOOKLET)	978-952-446-548-9
		ISBN (PDF)	978-952-446-549-6
NO. OF PAGES	42 pp.	LANGUAGE	Finnish
PUBLISHING CO.	Metsähallitus	PRINTED IN	Edita Prima Oy
DISTRIBUTOR	Metsähallitus	PRICE	10 euro

Sisällys

1 JOHDANTO.....	9
1.1 Metsähallituksen palvelut kalastusasiakkaille.....	9
1.2 Tutkimuksen tausta.....	9
1.3 Tutkimustehtävä ja sen rajaus	10
1.4 Keskeisiä käsitteitä	11
2 AINEISTO JA MENETELMÄT.....	11
2.1 Kyselylomake.....	11
2.2 Tutkimuksen kohdejoukko, aineiston keruu ja analysointi	12
2.3 Tutkimusaineiston kuvaus	13
3 TULOKSET	16
3.1 Vastaajien kalastustottumukset	16
3.2 Vastaajien käsitykset kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä.....	20
3.3 Vastaajien käsitykset kalastusluvista.....	21
3.4 Vastaajien käsityksiä kalastuskohteista	23
3.5 Vastaukset avoimeen kysymykseen	27
4 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	29
4.1 Vastaukset tutkimusongelmiin	29
4.1.1 Millaisia ovat Metsähallituksen kalastusasiakkaat?	29
4.1.2 Millaisia kalastustottumuksia Metsähallituksen kalastusasiakkailta on?	29
4.1.3 Mitä mieltä Metsähallituksen kalastusasiakkaat ovat kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä?.....	29
4.1.4 Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailta on kalastusluvista ja -kohteista	30
4.2 Tutkimuksessa esiin nousseita kehittämistarpeita	31
4.3 Kalastuspalvelut tänään	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	
Liite 1 Metsähallituksen kalastusasiakkaita koskeva kysely.....	35

1 Johdanto

1.1 Metsähallituksen palvelut kalastusasiakkaille

Metsähallituksen kalastuspalvelut, erilaisten kalastuslupien myynti valtion vesille ja kalastusmatkailutuotteiden tarjoaminen luontomatkojen yhteydessä, ovat säilyneet kansalaisen näkökulmasta ennallaan, vaikka itse Metsähallitus on viimeisten vuosien aikana kokenut suuria muutoksia. Metsähallitus muuttui 1996 valtion virastosta valtion budjettisidonnaisen liikelaitosvaiheen jälkeen valtion liikelaitokseksi. Kalastusasiat siirtyivät tällöin luontomatkailun liiketoiminnaksi Villin Pohjolan tulosalueelle. Samalla kalastusmatkailupaketit syntyivät uusina tuotteina perinteisten lupatuotteiden rinnalle. Vuoden 2005 alusta metsähallituslaki erotti kalastuslupien myöntämisen Metsähallituksen varsinaisesta liiketoiminnasta ja muutti sen viranomaistoiminnaksi luontopalvelujen julkiseen hallintoyksikköön erätalouspäällikön ohjaukseen. Muutoksella haluttiin turvata eduskunnan kansalaisilleen säättämien yleiskalastusoi-keuksien ja maksuttomien oikeuksien huomioiminen kalastusjärjestelyissä sekä erottaa liike-toiminta ja yhteiskunnallinen toiminta selkeästi toisistaan.

Lupien jakelu kansalaisille tapahtui tutkimuksen toteutusvuonna 2002 Villin Pohjolan myyn-tinumeron, ulkopuolisten luvanmyyntipisteiden (v. 2002 321 kpl eri puolilla Suomea) ja Met-sähallituksen luontopalvelujen asiakaspalvelupisteiden (ASPA-pisteet, 22 kpl) kautta. Ulko-puolisista luvanmyyntipisteistä, joita ovat monet palvelualan yritykset, kuten huoltoasemat, kioskit, leirintäalueet, kalastusvälineliikkeet ja kyläkaupat, myytiin noin kaksi kolmannesta kaikista kalastusluvista. Tämän tutkimuksen ajankohdan jälkeen verkkosivuilla tapahtuva lupamyynti ja kännykkälupamyynti ovat saavuttaneet uusina jakelukanavina kasvavasti suo-siotaan. Internet-sivuston kautta voi luvan ostamisen lisäksi tutustua myös eri kalastuskohtei-siin.

1.2 Tutkimuksen tausta

Luonnossa virkistäytyminen ja ulkoilu ovat osa suomalaista elämäntapaa ja vapaa-ajanviettoa. Vapaa-ajankalastus on yksi yleisimmistä ja monipuolisimmista luontoon liittyvistä harrastuk-sista. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen, RKTL:n (Moilanen 2002), tilastojen mukaan vapaa-ajankalastajia on Suomessa noin kaksi miljoonaa henkilöä eli yli kolmannes väestöstä. Suomessa on hyvät edellytykset kalastusharrastukselle, sillä vesipinta-alaltaan Suomi on pin-ta-alaansa suhteutettuna Euroopan vesistörikkain maa. Vapaa-ajankalastus on Euroopan unio-nin jäsenmaista yleisintä juuri Suomessa. Ruotsissa ja Norjassa kolmannes väestöstä harrastaa kalastusta vapaa-aikanaan, mutta keskieuropalaisista keskimäärin vain viisi prosenttia ka-lastaa (Mikkola & Yrjölä 2001).

Metsähallitus hoitaa valtion vesiomaisuuden haltijana kymmeniä tuhansia hehtaareja järvi-, joki- ja merialueita, joilla kalastaa vuosittain tuhansia vapaa-ajankalastajia. Useat kalastuk-senharrastajat käyttävät myös muita Metsähallituksen tarjoamia virkistyspalveluja, mm. vael-lusreittejä, ostavat metsästyslupia ja vuokraavat kämppiä. Kysymyksessä on siis varsin huo-mattava asiakasjoukko, jonka toiveiden ja tottumusten tunteminen auttaa kehittämään ja pa-rantamaan tuotteita ja palveluja. Asiakastutkimukset ovat eräs tapa päästä alkuun asiakkuuk-sien kehittämisen saralla. Tämän työn tavoitteena oli saada sellaista tutkittua tietoa kalas-tusasiakkaista, joka edelleen auttaisi kehittämään Metsähallituksen tarjoamia kalastuspalvelu-ja. Mitä enemmän yritysjohdolla on tietoja asiakkaiden tarpeista ja tottumuksista, sitä parem-

pia päätöksiä se voi tehdä (Lahtinen & Isoviita 1998). Metsähallituksessa ei ole aikaisemmin julkaistu tällaista kalastusasiakastutkimusta.

1.3 Tutkimustehtävä ja sen rajaus

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää mitä Metsähallituksen kalastusasiakkaat odottavat ja toivovat tarjoamiltamme kalastuspalveluilta. Tutkimuksessa on ensimmäistä kertaa perusjoukkona kaikki Metsähallituksen kalastusasiakkaat. Asiakastutkimuksista saatua tietoa voidaan hyödyntää yhdessä asiakaspalautteiden kanssa tuotekehitystyössä ja asiakkaiden segmentoinnissa. Segmentointi on erilaisten asiakasryhmien etsimistä ja valitsemista markkinoinnin kohteeksi, kun taas segmentti on asiakasryhmä, johon kuuluvilla ostajilla on jokin yhteinen piirre.

Tutkimuksen johtoajatuksena oli selvittää kalastusasiakkaamme henkilökuva ja hänen mielipiteitään Metsähallituksen tarjoamista kalastuspalveluista. Kalastuspalveluilla tarkoitettiin koko palveluprosessia kalastuslupan ostamisesta kalastustapahtumaan kalastuskohteessa. Tämän pohjalta tutkimuksen pääkysymykseksi muotoutui: Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailla on kalastuspalveluista? Pääkysymys jakaantui useisiin pienempiin kysymyksiin, kuten mitä mieltä asiakkaamme ovat Metsähallituksen kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä, lupamuodoista ja kalastuskohteista. Tutkimuskysymykset on koottu alla olevaan luetteloon.

1. Millaisia ovat Metsähallituksen kalastusasiakkaat?
2. Millaisia kalastustottumuksia Metsähallituksen kalastusasiakkailla on?
3. Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailla on kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä?
4. Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailla on kalastusluvista?
5. Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailla on kalastuskohteista?

Kyselylomakkeen avulla pyrittiin löytämään vastauksia mm. siihen, mitkä tekijät vaikuttavat kalastusasiakkaan ostopäätökseen, mistä asiakkaat saavat tietoa kalastuspalveluista ja miten he kokevat kalastuslupien ostopäätöksen. Nämä tiedot ovat tärkeitä markkinointiviestinnän suunnittelussa ja kalastuslupien myyntijärjestelyjen kehittämisessä. Asiakkailta kysyttiin mielipiteitä myös kalastusluvista ja niiden hintatasosta. Kalastuslupamuodolla ja sen hintatasolla saattaa olla ratkaiseva merkitys kalastusasiakkaan ostopäätökseen ja siksi kalastusasiakkaiden mielipide on tärkeä tietää. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin asiakkaiden käsityksiä kalastuskohteista ja niiden palveluista ja mitä asioita kalastuksen harrastajat pitävät tärkeinä kalastuskohteissa. Tavoitteena oli siis selvittää niitä kalastusasiakkaiden tarpeita, odotuksia ja toiveita, jotka vaikuttavat kalastusasiakkaiden käsityksiin Metsähallituksen tarjoamista kalastuspalveluista.

1.4 Keskeisiä käsitteitä

Erilaisia kalastuslupamuotoja ovat seisoville pyydyksille ja viehevälineille myytävät luvat sekä virkistyskalastusluvut. Seisovilla pyydyksillä tarkoitetaan verkkoja, katiskoja, mertoja, koukkuja ja rysiä. Uistimella, pilkillä, perholla tai ongella kalastaminen on viehevälineillä kalastamista.

Virkistyskalastusluvulla kalastetaan virkistyskalastuskohteissa, joihin istutetaan säännöllisesti arvokaloja kuten kirjolohia, taimenia tai nieriöitä. Lapin erämaisilla virkistyskalastusalueilla kalasto perustuu luontaiseen lisääntymiseen. Hyvin varustettuihin virkistyskalastuskohteisiin on rakennettu kalastajien ja retkeilijöiden käyttöön tulentekopaikkoja, heittolaitureita, laavuja, pitkospuupolkuja ja kalojen perkauspaikkoja sekä ympäristöjärjestelmän mukainen jätteiden lajittelu ja keräys.

Vapaa-ajankalastuksesta tai virkistyskalastuksesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä viehe- tai koukkukalastusta, vaikka sillä on käsitteenä huomattavasti laajempi merkitys. Vapaa-ajankalastukseen luetaan muun muassa perhokalastus, pilkkiminen, uistelu, verkkokalastus ja viehekalastus (Mikkola & Yrjölä 2001).

2 Aineisto ja menetelmät

2.1 Kyselylomake

Tutkimusaineisto koottiin kyselylomakkeella (liite 1). Kyselylomakkeesta pyrittiin laatimaan selkeä ja helposti vastattava. Virkistyskalastusvedet ja talouskalastusvedet -käsitteet selitettiin epäselvyyksien välttämiseksi lomakkeen alussa ja vielä uudelleen lomakkeen puolivälissä. Lomakkeessa käytettiin enimmäkseen monivalintakysymyksiä, joissa valintavaihtoehdot oli annettu valmiiksi. Mielpideväittämissä käytettiin pääsääntöisesti asteikkoa, jossa viisi (5) tarkoitti mielihoidettua, joka oli väittämän kanssa eniten samaa mieltä ja yksi (1) mielihoidettua, joka poikkesi eniten väittämästä. Lisäksi kyselylomakkeessa oli yhteensä neljä avointa kysymystä, joista yksi kysymys oli laaja ja kolme hyvin suppeaa.

Kyselylomake muodostui tutkimusongelmien mukaan seuraavasti:

1. Kalastusasiakas (kysymykset 22–28)
  - kysymyksillä selvitettiin kalastusasiakkaan taustatietoja
2. Kalastustottumukset (kysymykset 1–9)
  - kysymyksillä selvitettiin vastaajien kalastustottumuksia
3. Markkinointi ja myynti (kysymykset 10–12)
  - kysymyksillä mitattiin vastaajien käsityksiä kalastuspalveluiden markkinoinnista ja myynnistä
4. Kalastuslupa (kysymykset 15, 19, 21)
  - kysymyksellä 15 mitattiin vastaajien käsityksiä talouskalastusvesille myytävistä kalastusluvista
  - kysymyksellä 19 mitattiin vastaajien käsityksiä virkistyskalastusvesille myytävistä kalastusluvista
  - kysymys 21 oli avoin kysymys, jolla pyydettiin vastaajien ehdotuksia kalastuslupien kehittämiseksi
5. Kalastuskohde (kysymykset 13–14, 16–18, 20–21)
  - kysymyksellä 13 mitattiin vastaajien tyytyväisyyttä talouskalastusvesiin
  - kysymyksellä 14 pyydettiin vastaajia arvioimaan talouskalastusvesiin ja ympäristöön liittyviä asioita
  - kysymyksellä 16 mitattiin vastaajien tyytyväisyyttä virkistyskalastusvesiin
  - kysymyksellä 17 pyydettiin vastaajia arvioimaan virkistyskalastusvesiin ja ympäristöön liittyviä asioita
  - kysymyksellä 18 mitattiin vastaajien käsityksiä virkistyskalastuskohteiden palveluista
  - kysymyksellä 20 pyydettiin vastaajia arvioimaan, mihin Metsähallituksen kalastuskohteita koskeva kehittämistyö tulisi suunnata tulevaisuudessa
  - kysymyksessä 21 vastaajat saivat esittää vapaamuotoisesti kalastuskohteita koskevia kehittämissuhteita

2.2 Tutkimuksen kohdejoukko, aineiston keruu ja analysointi

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Metsähallituksen kalastusasiakkaat, jotka olivat ostaneet yhden tai useampia kalastuslupia Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion vesille vuonna 2001. Metsähallituksen kalastusasiakkaita on yhteensä noin 100 000, joista virkistyskalastusvesillä kalastavia on noin 85 000 ja talouskalastusvesillä kalastavia noin 15 000.

Otoksen kokonaisuudeksi valittiin 600 kalastusasiakasta. Lahtinen ja Isoviita toteavat (1998), että perusjoukon suuri koko ei merkittävästi vaikuta otoksen määrään, kun perusjoukon koko ylittää 5 000 tapausta. Valtakunnallisista tutkimuksista saadaan melko luotettavia arvioita perusjoukon käsityksistä, vaikka niissä haastatellaan yleensä vain 800–2 000 kansalaista. Otoksen koon määrittelyssä huomioitiin myös se mahdollisuus, että kaikki kyselylomakkeen saajat eivät vastaa siihen.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, joka lähetettiin asiakkaille huhtikuussa 2002. Kirjekuoressa oli mukana myös lähetekirje, arvontalippu sekä palautuskuori. Lomakkeita palautettiin 345. Hyväksytty vastausprosentti oli 55. Väärän osoitteen vuoksi kirjeitä palautui kolme ja puutteellisten tietojen vuoksi hylättiin 15 lomaketta, joten tutkimusaineistossa oli mukana 330 kyselylomaketta.

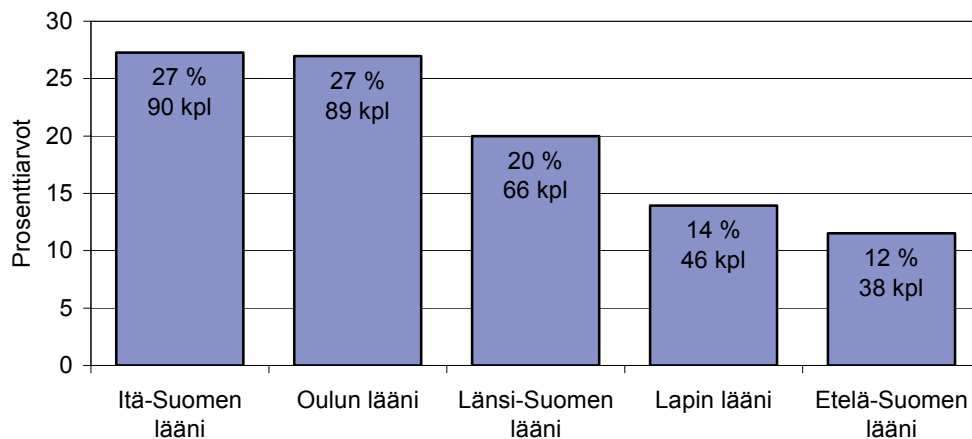
Kirjekysely sopi hyvin kalastustutkimukseen aineiston keruumenetelmäksi. Se oli helppo ja edullinen tapa tavoittaa eri puolilla Suomea asuvat asiakkaat, joista oli nimi- ja osoitetiedot.

Kysymysten tulkintaongelmat huomioitiin kyselylomaketta tehdessä siten, että pyrittiin tekemään selviä ja lyhyitä kysymyksiä. Kyselylomakkeen lähettämisaika oli kalastustutkimukselle ajankohtainen. Huhtikuussa kevät oli edennyt jo pitkälle ja jäistä vapautuneet vedet veivät kalamiesten ja -naisten aatoksia kalastuksen pariin. Vastausten houkuttimena oli kolme palkintoa, jotka arvottiin kaikkien vastaajien kesken.

Vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Suurin osa palautuneista kirjeistä tuli ensimmäisen viikon aikana. Muutamia saapui määräajan jälkeenkin. Kaikki palautuneet kyselylomakkeet käsiteltiin.

2.3 Tutkimusaineiston kuvaus

Vastaajista 311 eli 95 % oli miehiä ja 17 eli 5 % naisia. Heistä 77 % oli naimisissa (61 %) tai avoliitossa (16 %). Vastaajien keski-ikä oli 49 vuotta. Yli 50-vuotiaita oli puolet vastaajista ja alle 30-vuotiaita vain 13 % (kuva 1). Nuorimmat neljä vastaajaa olivat 16-vuotiaita ja vanhin vastaaja 84-vuotias. Vaihteluväli oli 68 vuotta. Kaikki vastaajat ilmoittivat ikänsä.

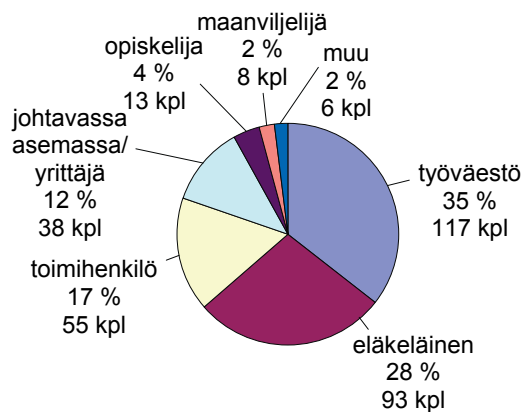
Kuva 1. Vastaajien ikäjakauma (n = 33).

Vastaajien ikäjakaumassa on huomioitava, että nuoret kalastuksenharrastajat puuttuvat aineistosta, koska heistä ei ole osoiterekistereitä. Tämä johtuu siitä, että Metsähallituksen kalastusluvut ovat suurimmaksi osaksi perhelupia, joilla saavat kalastaa kaikki perheenjäsenet. Lisäksi alle 15-vuotiaat saavat kalastaa huoltajan mukana hänen luvallaan. Yleensä luvan ostaa perheen isä, jonka nimelle lupa kirjoitetaan ja muiden perheenjäsenten nimet lisätään lupaan.

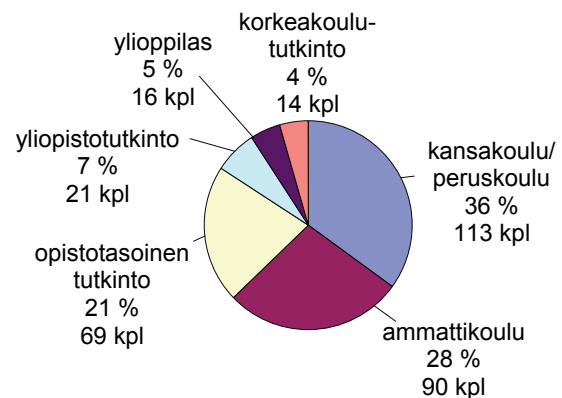
Verrattaessa ikäjakaumaa valtakunnalliseen RKTL:n vapaa-ajankalastajia koskevaan tutkimukseen (Moilanen 2002), suurimpana erona on alle 17-vuotiaiden kalastajien määrä, joka on RKTL:n tutkimustuloksissa suurempi. Yli 45-vuotiaita vapaa-ajankalastajia oli RKTL:n tilaston mukaan 61 % väestöstä, kun tässä tutkimuksessa yli 50-vuotiaita oli puolet vastaajista. Yli 45-vuotiaiden määrä oli siis molemmissa tutkimuksissa huomattava.

Ikääntyminen ei ole ominaista ainoastaan Metsähallituksen kalastusasiakkaille. Lappalainen (1998) on todennut, että kalastavan väestön ikärakenne on yleisesti vanhentunut Suomessa ja nuorten osuus kalastajista on vähentynyt. Lisäksi Mikkola ja Yrjölä (2001) puhuvat kalastusta harrastavien ”ukkoutumisesta”, sillä varsinkin miehillä kalastuksen suosio näyttäisi kasvavan iän mukana.

Vastaajista 66 % ilmoitti olevansa työelämässä. Eläkeläisiä oli 28 % ja opiskelijoita neljä prosenttia vastaajista (kuva 2). Kolmasosa vastaajista ilmoitti korkeimmaksi tutkinnokseen kansakoulu- tai peruskoulututkinnon. Ammattikoulututkinnon oli suorittanut lähes kolmannes. Opistotasoinen tutkinto oli joka viidennellä vastaajalla (kuva 3).

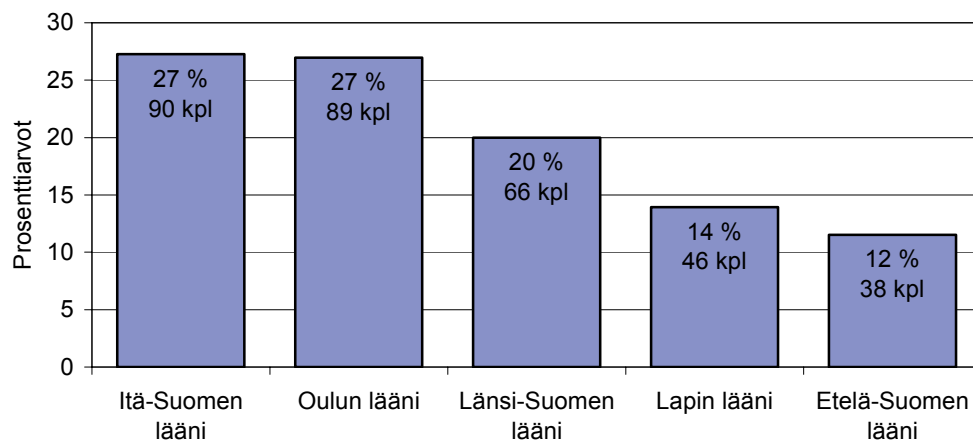

Kuva 2. Vastaajien ammattien jakautuminen (n = 330).

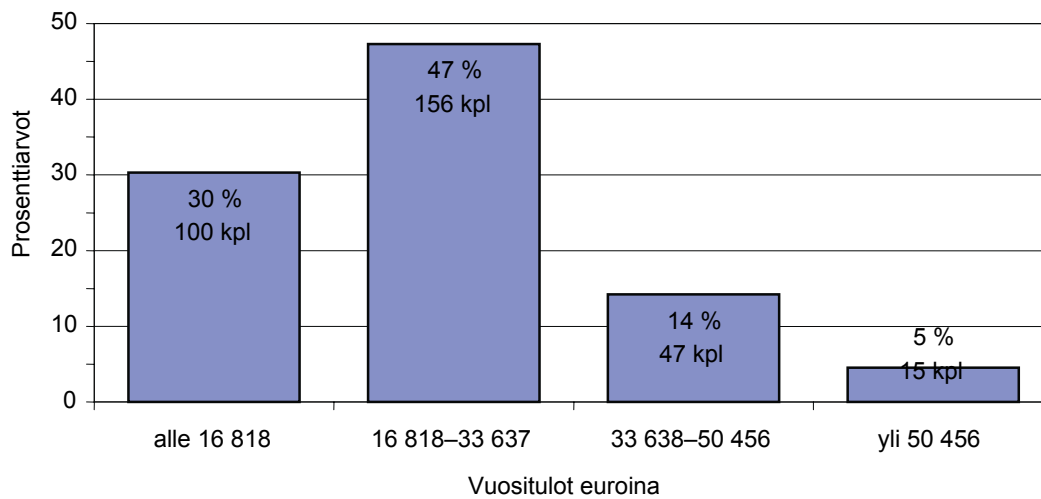
Kuva 3. Vastaajien koulutustausta (n = 323).

Kotipaikkakuntien sijoittumisen mukaan kyselyyn vastattiin ahkerimmin Itä-Suomen ja Oulun lääneissä. Eteläsuomalaisten vastausprosentti oli heikoin (kuva 4).

Kuva 4. Vastaajien asuinpaikkakuntien sijoittumisläänit (n = 329).

Melkein puolet (47 %) vastaajista sijoittui vuosituloluokkaan 16 818–33 637 euroa (100 000–200 000 mk). Lähes joka kolmas vastaaja ansaitsi alle 16 818 euroa (alle 100 000 mk). Kuvasssa 5 on esitetty vastaajien vuosituloluokat.

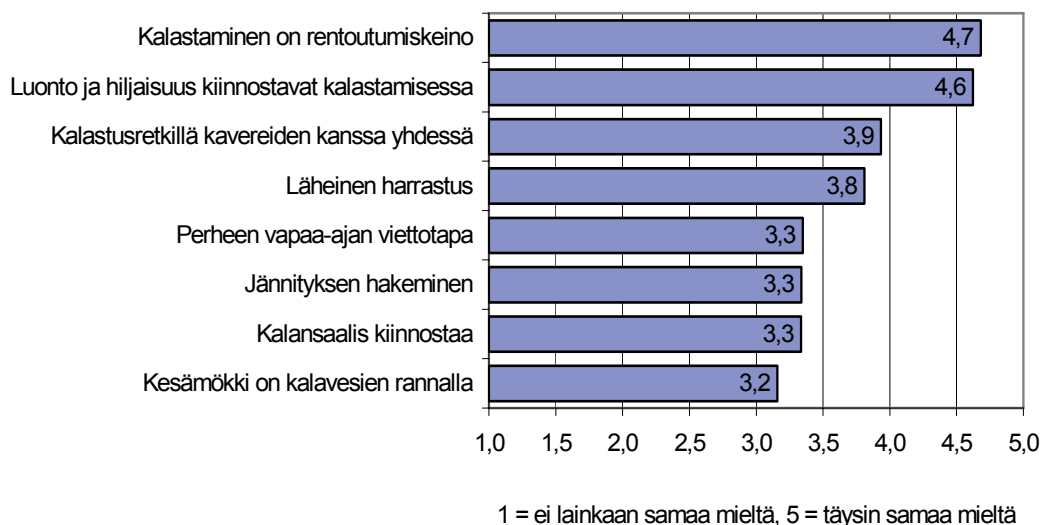
Kuva 5. Vastaajien vuosituloluokat (n = 318).

3 Tulokset

3.1 Vastaajien kalastustottumukset

Kyselylomakkeen kysymyksillä 1–9 selvitettiin Metsähallituksen kalastusasiakkaiden kalastustottumuksia eli mikä kalastuksessa kiinnosti vastaajia, kenen kanssa he kalastivat, millä pyydyksillä he kalastivat ja kuinka usein ja kuinka paljon rahaa vastaajat arvioivat kuluttaneensa Metsähallituksen kalastuslupiin vuodessa. Kuvassa 6 on esitetty kiinnostavuustekijät keskiarvojen mukaisessa järjestyksessä.

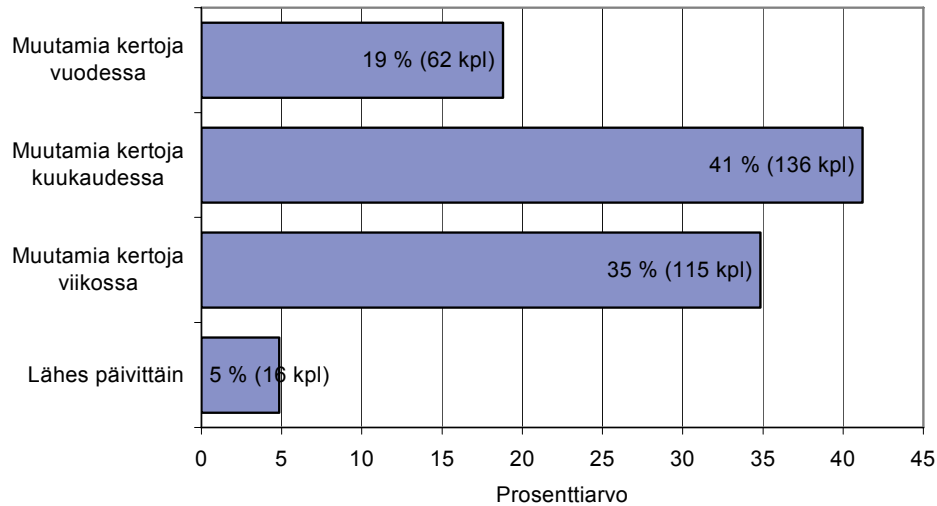

Kuva 6. Vastaajien arviot kalastuksen kiinnostavuustekijöistä keskiarvojen mukaan (n = 257).

Lähes kaikkia vastaajia (95 %) kiinnosti kalastamisessa luonnon kokeminen, hiljaisuus ja rentoutuminen. Seuraaviksi tärkeimpinä motivoivina tekijöinä pidettiin kalastusretkiä kavereiden kanssa (70 %). Melkein yhtä monta (67 %) vastaajaa piti kalastamista läheisenä harrastuksena. Puolet vastaajista piti kalastamista perheen vapaa-ajanviettopana ja lähti kalaan myös sen tuoman jännityksen vuoksi. Kalansaaliin koki kiinnostavana tekijänä kalastuksessa 52 % vastaajista ja jonkin verran samaa mieltä oleviakin oli 23 % vastaajista. Vain viisi prosenttia oli täysin eri mieltä kalansaaliin kiinnostavuudesta.

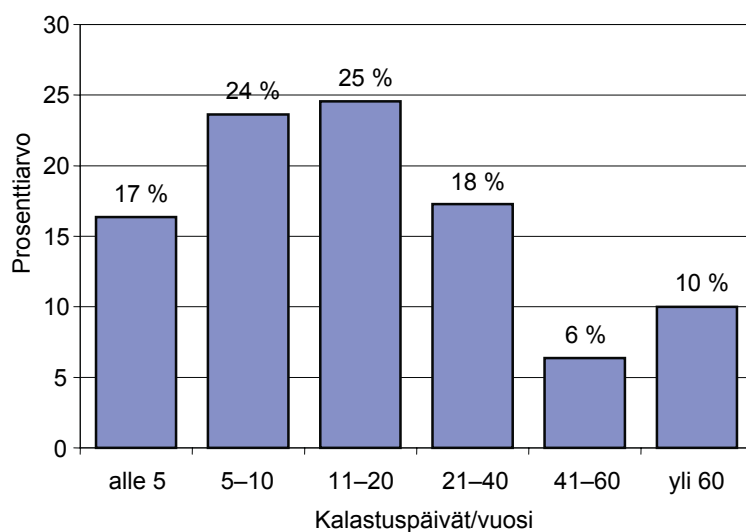
Vastauksissa oli eniten hajontaa kysyttäessä kalavesien rannalla sijaitsevan kesämökin merkityksestä kalastamiseen. Yli puolet vastaajista (52 %) oli sitä mieltä, että kalastaminen kiinnostaa, koska kesämökki on kalaveden rannalla. Kysyttäessä kenen kanssa vastaajat kävivät kalassa, mielipiteet jakaantuivat melko tasaisesti. Kalakaverit koettiin tärkeiksi, sillä 67 % vastaajista ilmoitti kalastavansa kavereitten kanssa. Puolet vastaajista kävi kalassa yksin tai perheen kanssa.

Kyselytutkimuksen vastaajat olivat aktiivisia kalastuksen harrastajia. Peräti 82 % vastaajista kävi kalassa vähintään muutamia kertoja kuukaudessa. Viisi prosenttia vastaajista ilmoitti käyvänsä kalassa lähes päivittäin ja joka kolmas kalasti muutamia kertoja viikossa. Vajaa viidennes vastaajista kävi kalassa muutamia kertoja vuodessa (kuva 7).

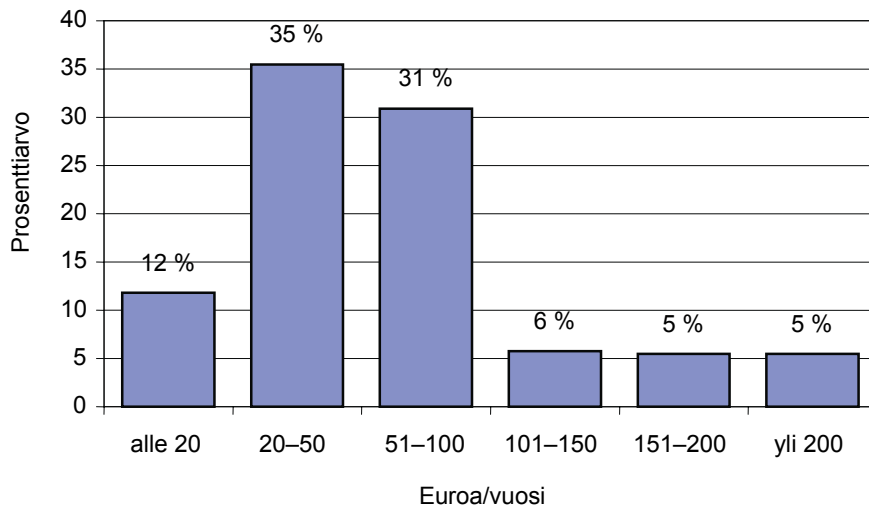
Kuva 7. Vastaajien arvio kalassa käyntimääristä (n = 329).

Vastaajia pyydettiin arvioimaan montako kalastuspäivää he viettävät vuodessa Metsähallituksen vesillä (kuva 8). Havainnot vaihtelivat nollassa ja 300 päivän välillä. Melkein puolet vastaajista sijoittui ryhmään 5–20 kalastuspäivää vuodessa. Kolmasosa kalasti yli 21 kertaa vuodessa. Kun tuloksia verrataan edellisen kysymyksen tuloksiin, voidaan todeta, että vastaajat käyvät kalassa myös muilla kuin Metsähallituksen kalavesillä. Keskimäärin vastaajat kävivät kalassa 28 päivänä vuodessa.

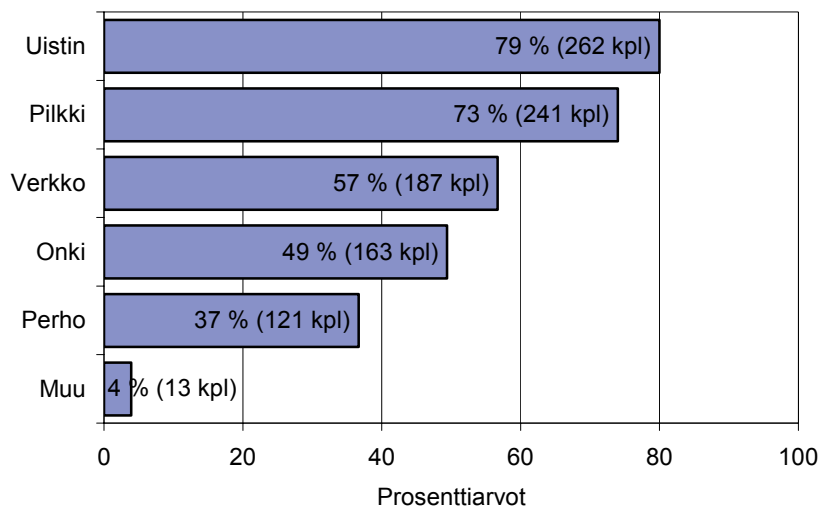
Kuva 8. Arvioidut kalastuspäivät Metsähallituksen vesillä vuodessa (n = 324).

Vastaajat arvioivat myös Metsähallituksen kalastuslupiin kulutettua rahamäärää vuodessa (kuva 9). Kaksi kolmesta vastaajasta kulutti kalastuslupiin rahaa 20–100 euroa vuodessa. Vastaajista 16 % käytti Metsähallituksen kalastuslupiin yli sata euroa vuodessa.

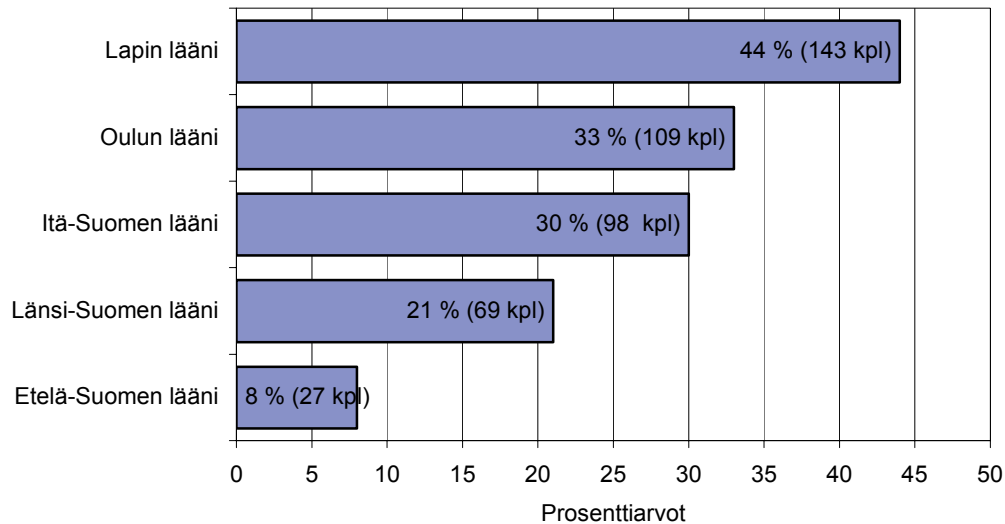
Kuva 9. Vastaajien Metsähallituksen kalastuslupiin kuluttama rahamäärä vuodessa.

Vastaajat ilmoittivat suosituimmaksi pyydykseksi (kuva 10) uistimen (79 %). Toinen melkein yhtä suosittu pyydys oli pilkki (73 %). Vähän yli puolet (57 %) vastaajista ilmoitti kalastavansa seisovilla pyydyksillä, joihin kuuluivat kysymyksen asettelun mukaan verkot, rysät, katiskat, merrat ja koukut. Vastaajan iän ja käytetyn pyydyksen välillä oli havaittavissa yhteys uistelussa ja verkkokalastuksessa niin, että uistimella kalastaminen väheni ja verkoilla kalastaminen lisääntyi tasaisesti iän myötä. Sen sijaan perhokalastuksella ja iällä ei ollut yhteyttä. Ahkerimpia perhokalastajia olivat 30–40 -vuotiaat, joista 80 % ilmoitti kalastavansa perholla. RKTL:n tekemässä tutkimuksessa (Moilanen 2002) onki (66 %) oli eniten käytetty pyydys. Toiseksi suosituin oli heittovapa, jolla kalasti 40 %. Pilkkivavalla kalasti joka kolmas ja verkoilla joka neljäs kalastuksen harrastaja. Perholla kalasti vain kolme prosenttia, kun vastaavasti tässä tutkimuksessa vastaajista yli kolmannes (37 %) ilmoitti kalastavansa perholla.

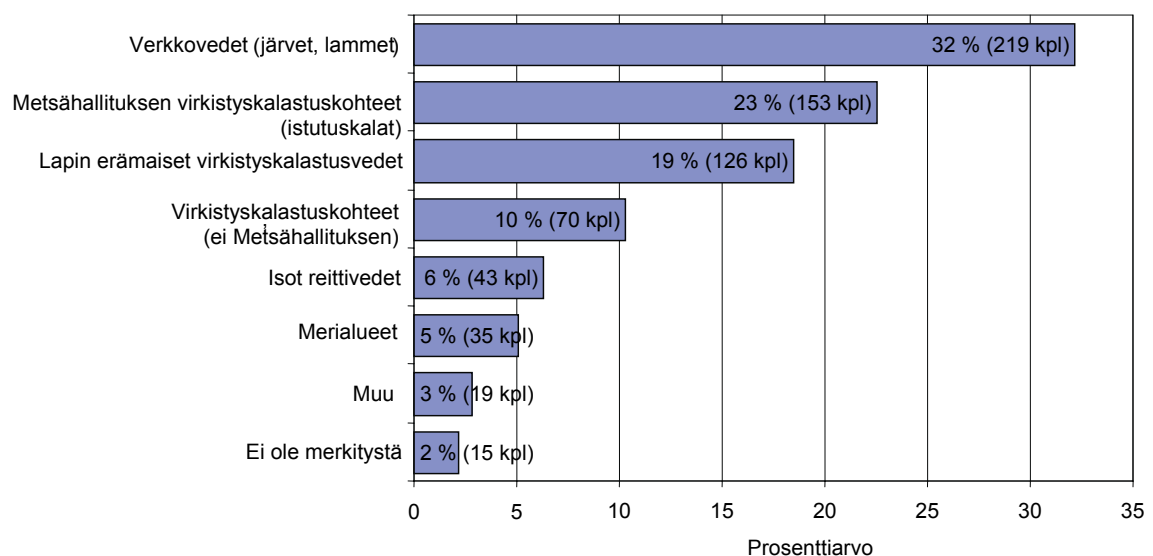
Kuva 10. Vastaajien käyttämät pyydykset (n = 329).

Kysymyksessä kahdeksan kysyttiin missä vastaajat yleensä kalastavat. Vaihtoehtoiksi annettiin läänit (kuva 11). Vastauksissa Lapin kalavedet olivat kaikista suosituimmat. Seuraavana olivat Oulun läänin ja Itä-Suomen vedet. Kukaan ei ilmoittanut kalastavansa Ahvenenmaan läänissä.

Kuva 11. Läänit, joissa vastaajat ilmoittivat kalastavansa (n = 329).

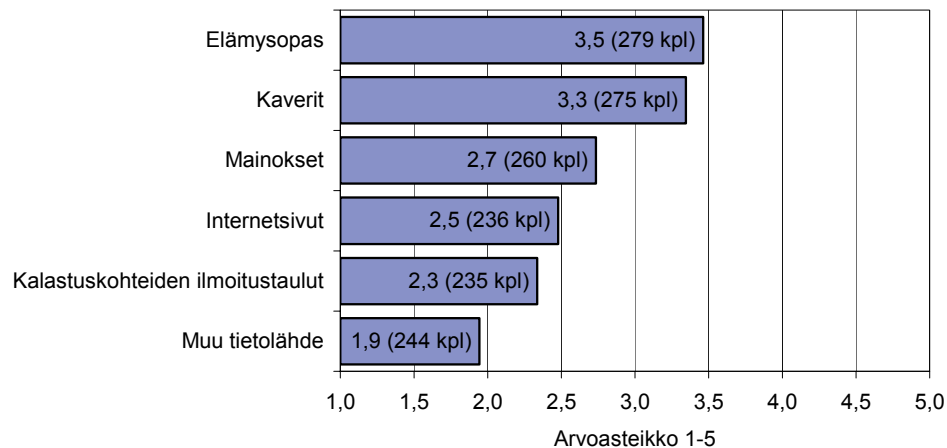
RKTL:n (Moilanen 2002) tutkimuksen mukaan Länsi-Suomen ja Itä-Suomen läänit olivat suosituimmat (26 %) kalastusalueet. Seuraavana olivat Etelä-Suomi (22 %), Oulun lääni (10 %) ja Lappi (7 %). Verrattaessa tämän kalastusasiakastutkimuksen tuloksia ja RKTL:n tutkimustuloksia eroille löytyy luonnollinen selitys kalastuskohteiden sijainnista, sillä valtion vesistä pääosa sijaitsee Itä-Suomen ja Lapin lääneissä. Myös Kainuussa on runsaasti kalastuskohteita, jotka ovat Oulun läänin puolella. Kalavedet on esitetty suosituimmuusjärjestyksessä kuvassa 12.

Kuva 12. Vastaajien käyttämät kalavedet (n = 330).

3.2 Vastaajien käsitykset kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä

Kalastusasiakkaita pyydettiin arvioimaan kalastuspalveluiden tietolähteitä, kalastuspalveluiden markkinointia ja myyntiä sekä sitä, mistä vastaajat haluaisivat hankkia kalastuslupansa. Kysymyksessä 10 asiakkaita pyydettiin arvioimaan, minkä verran he olivat saaneet eri lähteistä tietoa Metsähallituksen ja Villin Pohjolan kalastusmahdollisuuksista. Vaihtoehtoina olivat mainokset, elämysopas, internetsivut, kaverit ja kalastuskohteiden ilmoitustaulut (kuva 13).

Kuva 13. Vastaajien tietolähteet (keskiarvo), joita on mitattu arvoasteikolla 1–5 (1 = ei lainkaan, 3 = ei paljon eikä vähän, 5 = erittäin paljon).

Kyselyyn vastanneista 60 % oli saanut joko melko tai erittäin paljon tietoa Villin Pohjolan elämysoppaasta. Kaverit olivat toinen tärkeä tietolähde; joka toinen vastaaja sai tietoa kalakavereilta. Kolmanneksi tärkeimpänä tietolähteenä oli internet, josta 35 % vastaajista ilmoitti saavansa tietoa. Seuraavaksi eniten (30 %) vastaajat saivat tietoa mainoksista. Vähiten vastaajat saivat tietoa kalastuskohteiden ilmoitustauluilta (63 % vastaajista) ja toiseksi vähiten internetistä (56 %). Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että mainoksista sai melko vähän tai ei lainkaan tietoa.

Kyselyyn vastanneita pyydettiin arvioimaan kouluarvosana-asteikolla 4–10 kalastuslupien myyntiin ja markkinointiin liittyviä asioita. Näitä olivat Villin Pohjolan elämysopas, internet, Villin Pohjolan myyntinumero, Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet sekä muut kalastuslupien myyntipisteet.

Kun verrattiin Metsähallituksen asiakaspalvelupisteitä, ulkopuolisia luvanmyyntipaikkoja, Villin Pohjolan myyntinumeroa ja internetiä, parhaimman keskiarvon saivat Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet (taulukko 1). Hyvänä kakkosena olivat ulkopuoliset luvanmyyntipaikat ja kolmantena Villin Pohjolan myyntinumero. Huonoimman arvosanan sai internet.

Taulukko 1. Kalastuspalveluiden markkinointia ja myyntiä koskevien asioiden saamat arvosanojen keskiarvot ($\pm$ keskihajonta). Asioita arvioitiin asteikolla 4–10 (4 = huonoin arvosana, 10 = paras arvosana).

Markkinointi ja myynti	Keski-arvo	Vastauksia, kpl
Metsähallituksen palvelupiste	8,2 $\pm$ 1,5	243
Elämysopas tietolähteenä	7,9 $\pm$ 1,4	232
Ulkopuoliset luvanmyyntipaikat	7,8 $\pm$ 1,4	273
Villin Pohjolan myyntinumeron palvelu	7,6 $\pm$ 1,7	172
Internet tietolähteenä	7,5 $\pm$ 1,9	156
Villin Pohjolan myyntinumeron tavoitettavuus	6,8 $\pm$ 1,7	185
Luvan ostaminen internetistä	6,8 $\pm$ 2,0	124

Vastauksissa oli vähiten hajontaa arvioitaessa elämysopasta tietolähteenä sekä arvioitaessa ulkopuolisia luvanmyyntipaikkoja. Kuvassa 14 on esitetty vastaajien arviot markkinointiin ja myyntiin liittyvistä asioista keskiarvoilla mitattuna.

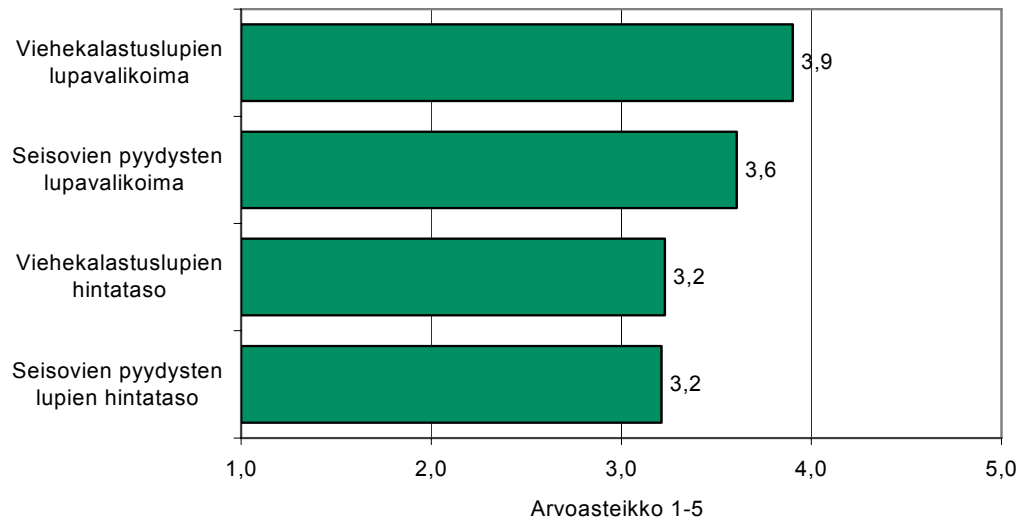
Kysymyksessä 13 vastaajat saivat esittää yhden vaihtoehdon, miten he haluaisivat mieluiten hankkia kalastusluvan (taulukko 2). Ulkopuoliset kalastuslupien myyntipaikat saivat eniten kannatusta.

Taulukko 2. Kalastuslupien myyntipaikat vastaajien esittämässä suosituimmuusjärjestyksessä (n = 271).

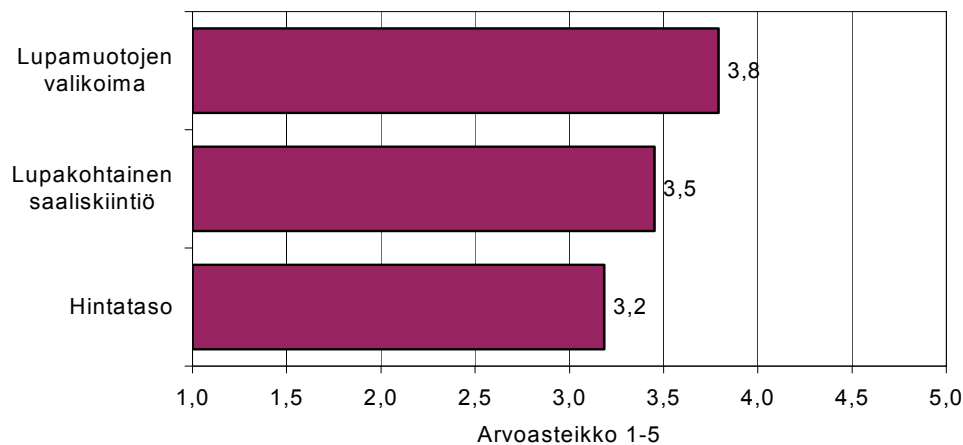
	Vastaajien määrä	Vastaajien osuus, %
Ulkopuolinen kalastuslupan myyjä	159	59
Metsähallituksen asiakaspalvelupiste	41	15
Internet	39	14
Kalastuslupa-automaatti	24	9
Villin Pohjolan myyntinumero	8	3
Yhteensä	271	100,0

3.3 Vastaajien käsitykset kalastusluvista

Tutkimuksessa selvitettiin vastaajien mielipiteitä talouskalastusvesien ja virkistyskalastusvesien lupamuotojen valikoimasta ja hintatasosta sekä virkistyskalastuskohteiden saaliskiintiöistä. Viehekalastuslupien ja seisovien pyydysten lupavalikoimaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä ja vastaajat olivat suhteellisen yksimielisiä vastauksissaan. Vastaajat olivat melko tyytyväisiä myös viehekalastuslupien ja seisovien pyydysten lupien hintatasoon, vaikka hintaa koskevat kysymykset aiheuttivatkin hajontaa vastauksissa. Kuvassa 15 on vastaajien arvioita talouskalastuslupamuotojen sopivuudesta ja kuvassa 16 on esitetty vastaajien arvioita virkistyskalastuslupamuotojen sopivuudesta.

Kuva 15. Talouskalastuslupien sopivuutta kuvaavien arvioiden keskiarvot (asteikko 1 = erittäin sopimaton, 3 = ei sopiva eikä sopimaton, 5 = erittäin sopiva) (n = 271).

Kuva 16. Virkistyskalastuslupien valikoimaa, saaliskiintiötä ja hintatasoa kuvaavien arvojen keskiarvot (1 = erittäin sopimaton, 3 = ei sopiva eikä sopimaton, 5 = erittäin sopiva) (n = 310).

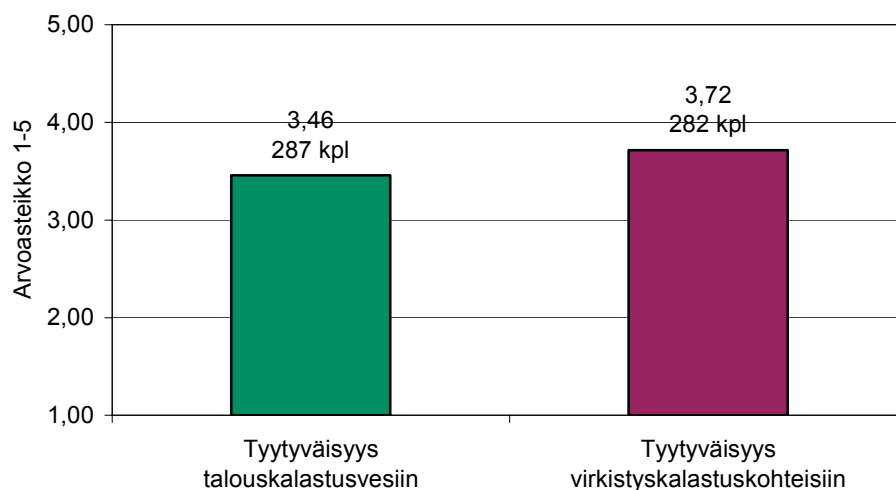
Virkistyskalastuslupien valikoimaa pidettiin sopivana ja lupakohtaista saaliskiintiötäkin melko sopivana. Hintatason sopivuus sai saman arvion kuin talouskalastusvesien kalastusluvissa. Talouskalastusvesien ja virkistyskalastusvesien kalastuslupavalikoimaa ja hintatasoa koskevia lisätietoja on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Vastaajien arviot (%) kalastuslupien lupamuodoista ja hintatasosta asteikolla erittäin sopiva - erittäin sopimaton.

	Vastaaja	Erittäin sopiva	Melko sopiva	Ei sopiva eikä sopimaton	Melko sopimaton	Erittäin sopimaton
Viehekalastuslupien lupa-valikoima	295	16	64	16	3	1
Viehekalastuslupien hintataso	297	6	42	26	21	5
Seisovien pyydysten lupa-valikoima	285	14	43	33	8	1
Seisovien pyydysten kalastuslupien hintataso	288	5	38	36	15	6
Virkistyskalastuslupamuotojen valikoima	311	16	56	21	6	1
Virkistyskalastuslupamuotojen hintataso	319	5	44	21	23	7
Virkistyskalastuslupa-kohtainen saaliskiintiö	317	7	48	30	11	4

3.4 Vastaajien käsityksiä kalastuskohteista

Kysymyksillä 13–14, 16–18 ja 20–21 haluttiin selvittää, minkälaisia käsityksiä kalastajilla on talouskalastus- ja virkistyskalastuskohteista ja niiden palveluista sekä ympäristöön liittyvistä asioista. Virkistyskalastusvesiin oltiin hieman tyytyväisempiä kuin talouskalastusvesiin (kuva 17). Vastaajista puolet (52 %) oli tyytyväisiä talouskalastusvesiin ja 71 % kertoi olevansa tyytyväisiä virkistyskalastusvesiin.

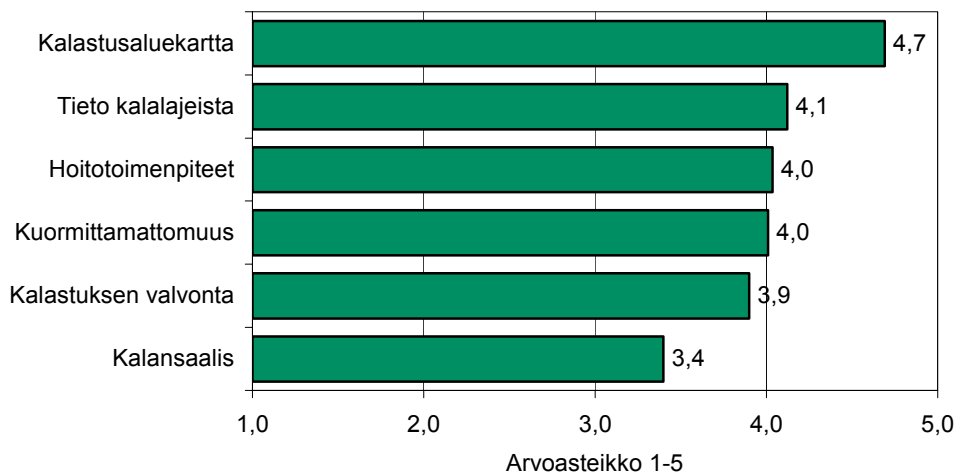

Kuva 17. Vastaajien tyytyväisyyttä kuvaavien arvosanojen keskiarvot talouskalastus- ja virkistyskalastuskohteista (1 = erittäin tyytymätön, 3 = en osaa sanoa, 5 = erittäin tyytyväinen).

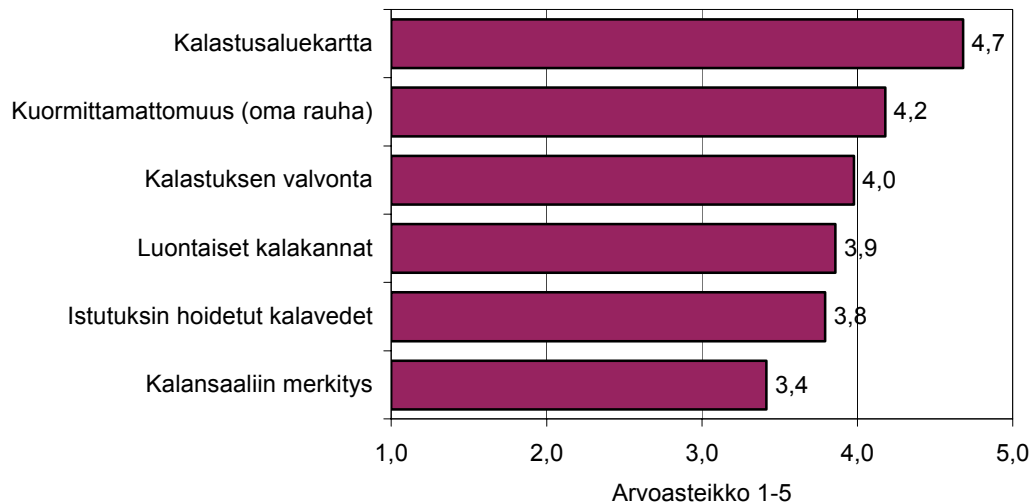

Vastaajat olivat melko yksimielisiä talouskalastusvesiä, ympäristöä ja kalastusaluekarttaa koskevilla vastauksissa (kuva 18). Valvonnan ja kalansaaliin merkitystä kuvaavat mielipiteet jakautuivat eniten. Vastaajista 77 % piti kalastusaluekarttaa erittäin tärkeänä ja 17 % melko tärkeänä. Tietoa vesistössä olevista kalalajeista piti tärkeänä 80 % vastaajista. Myös talouskalastusvesien hoitotoimenpiteitä (75 %) ja kalastusalueen kuormittamattomuutta (sosiaalinen kestävyys, oma rauha) pidettiin tärkeänä (75 %). Vastaajista 71 % piti valvontaa tärkeänä. Yli puolet (54 %) piti kalansaalista tärkeänä. Joka viidennelle (22 %) kalastuksen harrastajalle saalis oli vähemmän tai ei lainkaan tärkeä.

Myös virkistyskalastusvesiä ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin saatiin melko yksimielisiä vastauksia (kuva 19). Kalansaalis ja kalanistutukset jakoivat eniten mielipiteitä. Lähes kaikki (96 %) vastaajat pitivät kalastusaluekarttaa tärkeänä. Kalastusalueen kuormittamattomuutta piti tärkeänä 83 % vastaajista. Valvontaa pidettiin jonkin verran (3 %) tärkeämpänä virkistyskalastusvesillä kuin talouskalastusvesillä. Virkistyskalastusvesien valvontaa piti tärkeänä 74 % vastaajista. Vastaajat pitivät luontaisiin kalakantoihin (71 %) perustuvaa kalastusta hieman tärkeämpänä kuin istutuksiin (67 %) perustuvaa kalastusta. Vastaajista 57 % piti kalansaalista tärkeänä ja joka viides kalastaja vähemmän tärkeänä, joten kalansaaliilla oli jonkin verran suurempi merkitys virkistyskalastusvesillä kuin talouskalastusvesillä.

Kuva 18. Vastaajien käsitykset talouskalastusvesiin ja ympäristöön liittyvien asioiden tärkeydestä keskiarvoilla mitattuna (1 = erittäin sopimaton, 3 = ei sopiva eikä sopimaton, 5 = erittäin sopiva) (n = 291).

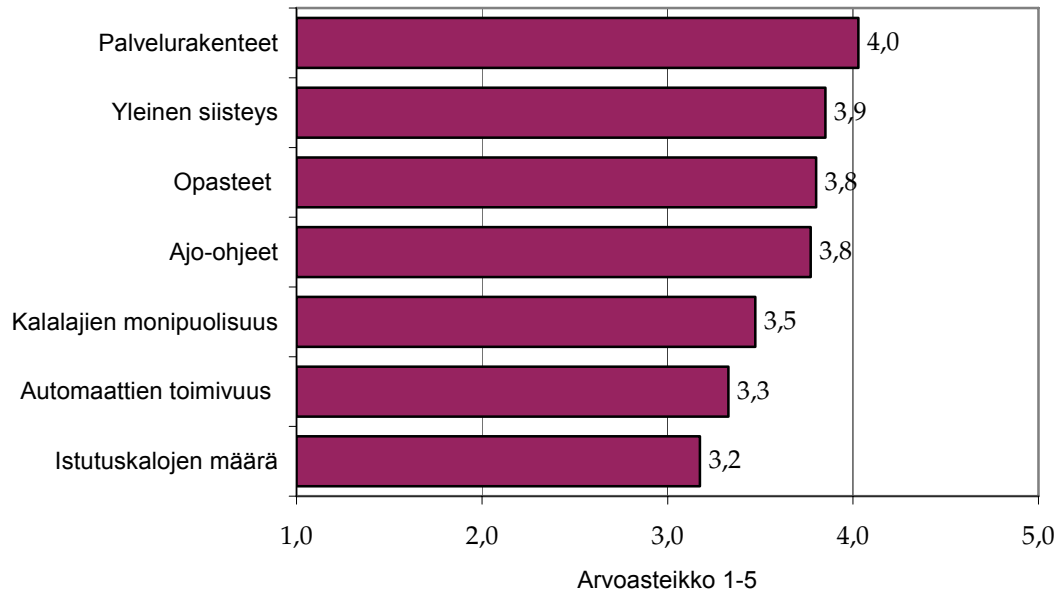
Kuva 19. Vastaajien käsitykset virkistyskalastusvesiin ja niiden ympäristöön liittyvien asioiden tärkeydestä keskiarvoilla mitattuna (1 = ei lainkaan tärkeä, 3 = en osaa sanoa, 5 = erittäin tärkeä) (n = 302).

Virkistyskalastuskohteiden palveluita mitattiin kysymyksellä 18 (kuva 20). Kysymyksen kaikki samaa asiaa kuvaavat muuttujat yhdistettiin summamuuttujaksi, jolloin palveluille saatiin yksi yhdistelmämittari 3,63 (95 prosentin todennäköisyydellä välillä 3,55–3,68).

Summamuuttujassa oli mukana 304 vastausta. Kuten summamuuttujasta voi päätellä, virkistyskalastuskohteiden palvelut arvioitiin enimmäkseen hyväksi. Suurin osa vastaajista (85 %) piti palvelurakenteita hyvinä. Myös kalastuskohteiden yleistä siisteyttä pidettiin hyvänä (76 %). Opasteita ja ajo-ohjeita piti riittävinä 70 % vastaajista.

Istutettavien arvokalojen määrä ja kalalajien monipuolisuus aiheuttivat hieman hajontaa vastauksissa. Yli puolet (54 %) vastaajista piti kalalajien monipuolisuutta hyvänä. Kolmannes ei osannut sanoa mielipidettä asiaan. Vastaajista 37 % piti istutusmääriä hyvänä. Sitä vastoin joka neljäs vastaaja piti istutuksia riittämättöminä. Vajaa puolet (40 %) vastaajista ei osannut sanoa mielipidettään istutusmääristä.

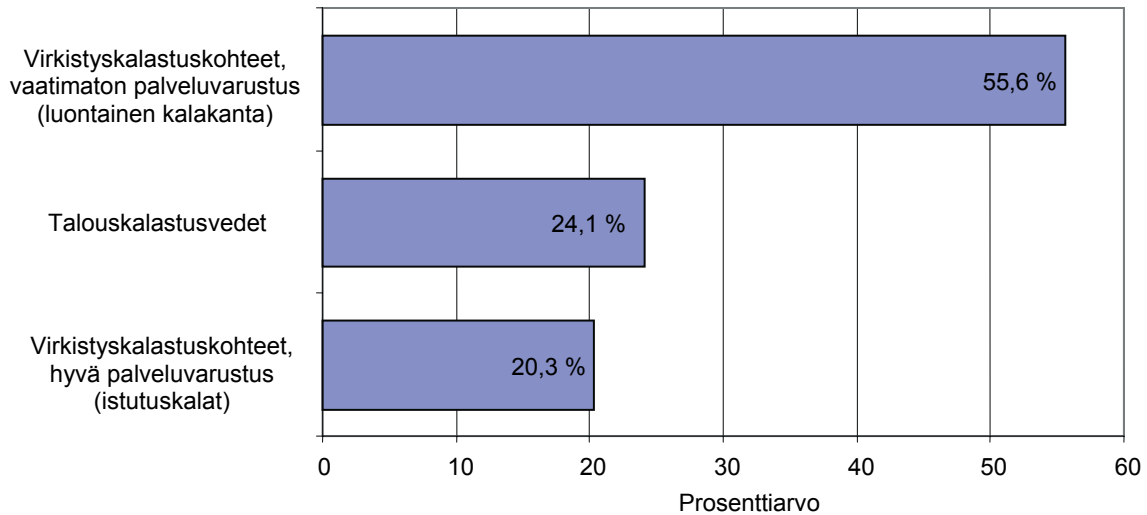
Puolella vastaajista (51 %) ei ollut mielipidettä kalastuslupa-automaattien toimivuudesta. Vastaajista 36 % piti automaattien toimivuutta hyvänä. Vain 12 % oli sitä mieltä, että automaattit toimivat huonosti. Todennäköisesti noin puolet kalastajista käyttää tai on käyttänyt kalastuslupa-automaatteja.

Kuva 20. Vastaajien mielipiteet virkistyskalastuskohteiden palveluista keskiarvoilla mitattuna (1 = erittäin huono, 3 = en osaa sanoa, 5 = erittäin hyvä) (n = 304).

Kysymyksessä 20 kysyttiin, mihin Metsähallituksen kalastuskohteiden kehittämistyö tulee vastaajien mielestä suunnata tulevaisuudessa. Vajaa puolet vastaajista oli sitä mieltä, että kehittämistyö tulisi suunnata virkistyskalastuskohteisiin, joissa on vaatimaton palveluvarustus ja luontainen kalakanta. Neljäsosa vastaajista haluaisi kehittämistyön suuntautuvan virkistyskalastuskohteisiin, joissa on hyvä palveluvarustus. Tämä suuntaus tuli esille myös avoimella kysymyksellä kerätyissä mielipiteissä. Vastaajista vähän enemmän kuin neljännes (28 %) haluaa kehittämistyön suuntautuvan talouskalastusvesiin.

Vastaajien ikä vaikuttaa siihen, mihin he haluavat kehittämistyön painottuvan. Vanhemmat vastaajat haluavat enemmän kehitettävän talouskalastusvesiä ja nuoremmat vastaajat haluavat kehitystyön painottuvan virkistyskalastuskohteisiin, joissa on vaatimaton palveluvarustus. Sen sijaan vastaajien mielipiteet jakautuvat melko tasaisesti eri ikäluokissa, kun tarkastellaan virkistyskalastuskohteita, joissa on hyvä palveluvarustus (kuva 21).

Kuva 21. Vastaajien toiveet Metsähallituksen kalastuskohteiden kehittämistyön suunnasta tulevaisuudessa (n = 320).

3.5 Vastaukset avoimeen kysymykseen

Kysymyksessä numero 21 vastaajia pyydettiin kertomaan vapaamuotoisesti, miten he halusivat kehittää Metsähallituksen kalastuskohteita ja kalastuslupia. Kysymykseen annettiin yhteensä 152 mielipidettä, joista 27 koski kalastuslupan hintaa ja 30 kalaistutuksia. Vastaajat toivoivat halvempia kalastuslupia ja lisää kalaistutuksia. Muuten kommentit jakautuivat melko tasaisesti koskien tiedottamista, kalastuslupamuotoja, kalastuskohdetta, lupien myyntiä ja valvontaa. Kuudessa kommentissa toivottiin rauhallisia, erämaisia kalastuskohteita ja erikseen ”massapaikkoja”. Tämä ilmaistiin myös siten, että toivottiin sekä istutusvesiä että luontaiseen kalastukseen perustuvia kohteita. Vastaajien avoimista kommentteista on koottu yhteenveto taulukkoon 4.

Yhteenvetona vapaamuotoisista vastauksista voidaan esittää yhden vastaajan palaute: *”Itse kalastan mieluiten erämaisissa virtavesissä perholla. Arvostan luonnonrauhaa, vältän ”ruuhkapaikkoja”. Saalis on osa harrastusta mutta ei tärkein. Enemmän haen haasteita. Tällaisia kohteita tulisi säilyttää. Saaliskeskeisille ”sotkijoille” on hyvä olla keskitettyjä kohteita, jolloin he pysyvät pois rikkomasta luonnonrauhaa. Itse pidän mahdollisimman kattavia lupia parhaina. Ei tarvitse ostaa joka vesistöön eri lupaa. Lupia voisi kehittää edelleen tähän suuntaan. Hieman korkeampi hinta ei tällöin ole ongelma.”*

Taulukko 4. Yhdistelmä vastaajien avoimeen kysymykseen esittämistä kommenteista.

Markkinointi ja myynti:

Tiedottaminen, lupamyynti

- Lisää tiedottamista.
- Viehevihjeitä ja vinkkejä hyvistä ottipaikoista kämppien seinille.
- Lisää tietoa kalojen minimimittavaatimuksista.
- Lisää tietoa kalakantojen hoidosta.
- Lisää tietoa kalaistutuksista, myös talouskalastusvesiin tehdyistä istutuksista.
- Internet-osoitetta julki vähän enemmän kuin nykyisin.
- Luvan saannissa on parantamisen varaa varsinkin syrjäseuduilla.
- Yksityismyyntiin luvan myyjille koulutusta palvelun parantamiseksi.
- Kalastuslupien myyntipaikat pitäisi opastaa selkeämmin.
- Miksi perhelupia ei saa lupa-automaatista ja internetistä?
- Lapin kalastuslupiin pitäisi saada "vaeltajan kortti", ettei tarvitsisi ostaa kallista viikkolupaa.
- Henkilö, jolla ei ole eikä hallitse internet-palveluja, on jäämässä huonoon asemaan.
- Luvat, kohdetiedot ja kartat pitäisi saada samasta internet-osoitteesta.

Kalastuslupa:

Hinta, valikoima

- Kalastusluvut ovat kalliita verrattuna kalastuskuntien ja yksityissektoreiden hintoihin.
- Rauhallisille ja vähemmän varustetuille kohteille halvemmat hinnat.
- Palveluiden järjestäminen ei saa nostaa hintaa.
- Lupa-aikojen pituuksiin useampia vaihtoehtoja, kuten viiden, kuuden ja 12 tunnin lupia, viikonloppulupia.
- Kohtuuhintainen kalastuslupa, joka kattaa kaiken kalastamisen, olisi tarpeen.
- Viikkokalastuslupia (1–3 viikkoa) esim. vieraille uisteluun, heitto-ongelle.
- Ladattava kalakortti.
- Luvat kännykällä tekstiviestinä, josta lupamaksu puhelinlaskun yhteydessä.
- Lisää lupa-automaatteja.

Kalastuskohde:

Palvelut, valvonta

- Lisää istutuksia.
  - Enemmän jalokalaistutuksia: taimen, siika, kuha, harjus.
  - Kalanpoikasistutuksia talouskalastusvesiin.
  - Isompia istutuskaloja.
  - Istutusten painopistettä luontaisiin kalakantoihin kaiken tasoilla vesialueilla.
  - Koskialueiden kunnostusta luontaisen lisääntymisen turvaamiseksi.
  - Tarvitaan koko perheen kalapaikkoja.
  - Metsähallituksen pitäisi ottaa suurempi rooli luontaisten kalakantojen säilyttämisessä.
  - Monipuoliset kalastusmahdollisuudet pitäisi säilyttää, erityisesti koski- ja jokivedet.
  - Hyvän palvelun "massapaikkojen" lisäksi tarvitaan rauhallisempia paikkoja rauhaa etsiville.
  - Palveluja ei tarvitse lisätä, peruspalvelut riittävät.
  - Pyyntirajoituksia kalastuspaineen hillitsemiseksi.
  - Verkkojen silmäkoot suuremmiksi.
  - Virkistyskalastuskohteiden ensisijaiseksi tavoitteeksi tulisi asettaa olemassa olevien kalalajien (erityisesti lohi-kalat) säilyttäminen ja hoitaminen poikasistutuksiin ja toiseksi vesistöjen yleisen kunnon parantaminen.
  - Kohteisiin parempia opasteita.
  - Lisää laavuja ja tulentekopaikkoja polttopuineen.
  - Lisää kalapaikkoja Etelä-Suomen läänin.
  - Lisää valvontaa, erityisesti alamittaisten kalojen pyyntiin.
-

4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

4.1 Vastaukset tutkimusongelmiin

Kalastusasiakastutkimuksen tavoitteena oli saada vastaus kysymykseen: Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailta on kalastuspalveluista?

4.1.1 Millaisia ovat Metsähallituksen kalastusasiakkaat?

Tutkimustulosten mukaan Metsähallituksen tyypillinen kalastusasiakas on mieshenkilö, jonka keski-ikä on 49 vuotta. Yli puolet Metsähallituksen kalastusasiakkaista on naimisissa tai avoliitossa ja joka viides elää ”sinkkunaloudessa”. Kolmasosa kalastusasiakkaista on suorittanut kansa- tai peruskoulun, joka kolmas ammattikoulun ja joka kolmannella asiakkaalla on vähintään opistotasoinen koulutus. Kaksi kolmesta asiakkaasta on mukana työelämässä ja joka neljäs eläkkeellä. Noin puolet asiakkaista ansaitsee 16 818–33 637 euroa vuodessa. Kolmasosa asiakkaista ansaitsee alle 16 818 euroa vuodessa. Metsähallituksen kalastusasiakkaita on eri puolilla Suomea. Tämän tutkimuksen mukaan ei voi tehdä johtopäätöksiä siitä, onko jossakin läänissä enemmän asiakkaita kuin toisessa. Ahkerimmin asiakaskyselyyn vastattiin Itä-Suomen ja Oulun läänissä ja vähiten Etelä-Suomen läänissä, jossa on kuitenkin paljon mahdollisia asiakkaita.

4.1.2 Millaisia kalastustottumuksia Metsähallituksen kalastusasiakkailta on?

Metsähallituksen kalastusasiakkaat arvostavat luonnonrauhaa ja hiljaisuutta. Kalaan mennään rentoutumaan kavereitten tai perheenjäsenten kanssa tai yksin. Kalastamisessa kiinnostaa myös sen tuoma jännitys ja saaliillakin on merkitystä, vaikka se ei olekaan tärkein motivoiva tekijä.

Kalastusasiakkaat ovat varsin aktiivisia kalastuksen harrastajia, sillä suurin osa heistä käy kalassa muutamia kertoja kuukaudessa. Joka toinen kalastaa Metsähallituksen kohteissa 5–20 kertaa vuodessa. Kaksi kolmesta asiakkaasta kuluttaa rahaa Metsähallituksen kalastuslupiin 20–100 euroa vuodessa.

Asiakkaat kalastavat enimmäkseen uistimella, pilkillä ja verkoilla. Myös onki ja perho ovat suosittuja pyyntivälineitä. Suosituimpia kalavesiä ovat verkkovedet. Toisena ovat virkistyskalastuskohteet ja kolmantena Lapin erämaiset kalastusvedet. Suurin osa asiakkaista suuntaa kalaan Lapin läänin alueelle, mutta suosittuja kalastusretkikohteita on myös Oulun ja Itä-Suomen lääneissä.

4.1.3 Mitä mieltä Metsähallituksen kalastusasiakkaat ovat kalastuslupien markkinoinnista ja myynnistä?

Kalastusasiakkaat saavat eniten tietoa kalastusmahdollisuuksista Villin Pohjolan elämysoppaasta ja toiseksi eniten kavereilta. Myös mainoksista ja internetsivuilta saadaan jonkin verran tietoa, mutta kalastuskohteiden ilmoitustauluilta tietoa saadaan vain vähän. Aktiivista tiedotamista tarvitaan siis lisää. Internet on tietolähteenä parempi kuin luvan ostopaikkana. Villin

Pohjolan sivuilta löytyy paljon tietoa kalastusasioista ja sivuja täydennetään jatkuvasti, mutta vasta noin kolmasosa asiakkaista on löytänyt ne.

Metsähallituksen asiakaspalvelupisteiden palvelua pidetään hyvänä. Ulkopuolisten luvanmyyntipaikkojen ja Villin Pohjolan myyntinumeron palvelu on vähän heikompaa. Villin Pohjolan myyntinumeron tavoitettavuudessa ja luvan ostamisessa internetin kautta on parantamisen varaa. Kalastusasiakkaat haluaisivat ostaa kalastusluvut enimmäkseen ulkopuolisista luvan myyntipaikoista. Seuraavaksi suosituimmat luvan hankkimispaikat ovat Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet sekä internet.

4.1.4 Millaisia käsityksiä Metsähallituksen kalastusasiakkailta on kalastusluvista ja -kohteista

Yleisesti voidaan todeta, että kalastusasiakkaat ovat suhteellisen tyytyväisiä sekä virkistyskalastus- että talouskalastusvesille myytäviin kalastuslupiin ja niiden hintatasoon sekä virkistyskalastuslupien saaliskiintiöön.

Kalastusasiakkaat ovat yleensä tyytyväisiä myös kalastuskohteisiin. Virkistyskalastuskohteisiin ollaan jonkin verran tyytyväisempiä kuin talouskalastusvesiin. Kalastuskohteisiin liittyviä ympäristötekijöitä, kuten omaa rauhaa, ympäristön kuormittamattomuutta ja kalaston hoitotoimenpiteitä pidetään tärkeinä. Myös kalastusaluekarttoja, opasteita ja ajo-ohjeita sekä kalastuksen valvontaa pidetään tärkeinä. Vastajaat pitävät istutuksin hoidettuihin kalakantoihin ja luontaisiin kalakantoihin perustuvaa kalastusta virkistyskalastusvesillä lähes yhtä tärkeinä. Luontaiset kalakannat nousivat kuitenkin avoimissa kysymyksissä enemmän esille.

Virkistyskalastuskohteiden palveluita pidetään yleensä hyvinä. Kaikista tärkeimpinä asioina pidetään palvelurakenteita ja yleistä siisteyttä. Asiakkaat toivoivat Metsähallituksen kalastuskohteita koskevan kehittämistyön suuntautuvan ensisijaisesti virkistyskalastusalueisiin, joissa on luontaisesti uudistuva kalasto ja vaatimaton palveluvarustus. Toiseksi tärkeimpänä kehittämiskohteena pidettiin talouskalastusvesiä ja kolmantena virkistyskalastusvesiä, joissa on hyvä palveluvarustus.

Tutkimustulosten osoittavat, että asiakassuhteen alkuvaihe ja ostoprosessi ovat saaneet heikompi arvioita kuin kulutusvaihe. Asiakassuhteen alkuvaiheessa tehdyllä markkinointiviestinnällä pyritään herättämään asiakkaiden mielenkiinto ja jakamaan samalla tietoa kalastuskohteista ja -tapahtumista. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että tiedottamista tarvitaan lisää. Tämä tuli esille myös vastaajien vapaissa kommentteissa.

Kalastusasiakkaille ei ole juuri tehty suoramarkkinointia. Asiakastietoja on paljon, mutta ongelma on siinä, että niitä on vaikea hallita. Myyntiohjelmaa ei ole vielä kehitetty niin pitkälle, että sieltä saataisiin asiakkaan ostohistoria, jota voitaisiin hyödyntää suoramarkkinoinnissa. Pitkäaikaisia asiakassuhteita ei ole huomioitu erikseen myynnissämme ja markkinoinnissamme, vaan heitä on kohdeltu samalla tavalla kuin muitakin asiakkaita. Tässä tutkimuksessa olisi voinut olla kysymys, jolla olisi saatu käsitys siitä, kuinka pitkiä asiakassuhteita kalastusasiakkailta on.

Toinen ongelma on se, että manuaalisesti myytävistä kalastusluvista ei saada asiakastietoja suoraan asiakasrekisteriin. Tulosten perusteella voidaan sanoa yleistäen, että asiakkaat olivat tyytyväisiä kulutusprosessiin.

4.2 Tutkimuksessa esiin nousseita kehittämistarpeita

Tutkimustulosten perusteella voidaan esittää muutamia näkökohtia, joita tulisi huomioida kalastuspalvelujen kehittämistyössä. Kaiken lähtökohtana on asiakas, jolla on tarpeita, toiveita ja odotuksia palvelulle. Kalastusasiakkaille tulisi olla tarjolla kalastuskohteita, jotka ovat sopivia heidän tarpeisiinsa ja jotka täyttävät heidän toiveensa ja odotuksensa.

Tutkimustuloksissa tuli esille, että asiakkaat haluavat rauhallisia kalastuskohteita vaatimattomilla palveluvarustuksilla sekä virkistyskalastuskohteita, joihin istutetaan kaloja ja joissa on hyvä palveluvarustus. Tältä perustalta kalapaikkoja voisi kehittää kahdella eri tasolla. Ensinnäkin, olisi hyvin hoidettuja, laadukkaita huippupaikkoja, joissa palvelut ovat tasokkaita ja monipuolisia ja joihin on helppo tulla. Esimerkiksi asiakas, joka haluaa tarjota tärkeälle yhteistyökumppanilleen luontoelämyksen, valitsee sellaisen kohteen, joka sopii yhteen yrityksen imagon kanssa ja jossa hän tietää palvelujen olevan kunnossa; alueella on helppo kalastaa, siellä on heittolaitureita, tulentekopaikkoja ja lisäksi kohde on suhteellisen helppo saavuttaa. Tarjotessaan tärkeälle asiakkaalleen laadukkaita luonto-palveluja, hän hyötyy myös itse esimerkiksi joustavilla ja luotettavilla liikesuhteilla.

Vastakohtana huippukalastuskohteille olisivat rauhalliset kalastuskohteet, joissa on vaatimaton palveluvarustus. Näiden kahden ryhmän välissä voisi olla yksi tai kaksi luonteeltaan ja palveluvarustukseltaan erilaista kalastuskohdetta. Asiakkaiden olisi helpompi valita omaan tarpeeseensa sopiva kalastuskohde, kun kohteesta olisi ennakkoon saatavissa tarkka kohdekuvaus esimerkiksi Villin Pohjolan elämysoppaassa ja internetissä. Tällä tavalla voitaisiin vaikuttaa asiakkaan ennakko-odotuksiin ja lisätä asiakastyytyväisyyttä.

Ulkopuoliset luvanmyyntipaikat ovat asiakkaille tärkeitä, joten niihin olisi hyvä kiinnittää nykyistä enemmän huomioita. Metsähallituksen edustajan henkilökohtainen vierailu luvanmyyntipaikassa esimerkiksi kerran vuodessa osoittaisi, että niiden työtä arvostetaan. Laaja myyntiverkosto ja vähäiset henkilöresurssit asettavat omat rajallisuutensa, mutta vierailuja voisi tehdä voimavarojen mukaan. Luvanmyyntipaikkoja voisi motivoida entistä parempaan palveluun myös alueittaisen myyntikilpailun avulla. Siinä voitaisiin valita esimerkiksi vuosittain ”Vuoden luvanmyyntipaikka”.

Kalastuspalveluiden kehittämisessä tulisi pyrkiä kalastusasiakkaiden segmentointiin ja asiakassuhdemarkkinoinnin kohdistamiseen eri kalastuslupamuodoilla kalastaville. Asiakassuhdemarkkinoinnilla voitaisiin tarjota esimerkiksi perhokalastajille suunnattua tuotetietoutta ja -tarjouksia, ja tällä tavalla huomioida asiakkaan tärkeys. On tärkeää, että asiakasta ei jätetä yksin missään vaiheessa asiakassuhteen elinkaarta, vaan luodaan tunne, että hänestä välitetään. Tällä tavalla päästään pysyviin asiakassuhteisiin ja voidaan lisätä kannattavuutta.

Asiakkaat olivat suhteellisen tyytyväisiä kalastuslupamuotoihin, mutta se ei tarkoita sitä, ettei lupamuotoja tarvitsisi kehittää. Kalastuslaki- ja asetus asettavat omat rajoituksensa kalastuslupamuotojen kehittämistyölle. Lupamuotojen viidakko on melkoinen, jos ottaa huomioon kaikki yksityissektorilla ja valtiolla myynnissä olevat kalastusluvut. Kalastuksenhoitomaksu, läänikohtainen viehekalastuslupa ja Metsähallituksen alueellinen viehelupa hämmentävät ainakin harvemmin kalalla käyvän. Ei ole ihme, että asiakkaat toivoivat vapaissa kommentteissa sellaisia lupia, jotka kattaisivat mahdollisimmat laajat alueet.

Koska kalastuksen harrastajat ovat vanhenemassa, nuoriin kalastuksen harrastajiin pitäisi kiinnittää erityistä huomiota. Kalastustietoa voitaisiin tarjota esimerkiksi lapsille ja nuorille

järjestettävien luontopäivien yhteydessä. Metsähallitus voisi tehdä tällaista nuorisotyötä yhdessä kalastusjärjestöjen kanssa.

4.3 Kalastuspalvelut tänään

Asiakastutkimusten ja asiakaspalautteiden tehtävänä on kehittää kalastuspalveluja asiakaslähteisesti. Tämä tutkimus tehtiin vuonna 2002 ja Metsähallitus on jo vastannut kalastajien toiveisiin monelta osin. Erityisesti perhokalastuskohteiksi soveltuvat paikat merkittiin vuoden 2003 kalapaikkaesitteeseen ja vuodesta 2004 alkaen luotiin kalapaikkaprofiilit eli ns. apajaluokitus kalastajaryhmien tarpeiden mukaisesti kaikille virkistyskalastuskohteille.

Isoapaja tarjoaa mm. monipuolisia majoitus-, ravintola- tai kahvilapalveluja sekä välinevuokrausta ja muitakin aktiviteettejä kuin kalastusta. Kohteet soveltuvat perheille, ryhmille ja yksittäisille kalastajille, jotka arvostavat kalastus- ja luontoharrastuksessaan helppoutta.

Lähiapajalle on helppo tulla. Ne sijaitsevat yleensä taajamien lähetyvillä ja soveltuvat siksi erinomaisesti paikallisille, karavaanareille ja mökkiläisille sekä nuorisoryhmille ja yritysten omatoimiseksi virkistyspäiväkohteiksi. Ne edellyttävät palvelujen suhteen suurempaa oma-toimisuutta kuin Isoapajat.

Villiapaja soveltuu aktiivisille koskemattomasta luonnosta nauttiville kalastajille, kuten perhokalastajille, lohestajille ja vetouistelijoille. Villiapajat ovat helposti saavutettavia reittivesiä, jaloja koskikohteita tai jopa erämaakohteita, jotka vaativat myös retkeilykokemusta maastossa yöpymisineen.

Eritysisapajaksi nimettiin muutamat kohteet, jotka ovat ylitse muiden. Niitä kuvaavat parhaiten lohien tai taimenen tavoittelu erämaisissa joissa tai kohteissa, joissa yhtä aikaa kalastavien määrää on rajoitettu.

Metsähallitus aloitti vuonna 2006 virkistyskalastuskohteiden tarkan seurannan ja kehittämisen tavoitteenaan vastata entistä paremmin kalastajakohderyhmien toiveisiin ja edelleen kehittää kohteiden kalavesien hoitoa saalisvarmuuden lisäämiseksi. Eräelämysoppaassa sekä internetissä olevia kalapaikkojen kohdekuvauksia on myös täsmennetty tutkimuksen antaman palautteen perusteella.

Kalastuslupien jakelukanavia on kehitetty teknisen kehityksen myötä. Vuonna 2002 aloitettiin kalastuslupien myynti internetissä ja vuonna 2006 kokeiltiin kännykällä myytäviä virkistyskalastuslupia. Kännykkälupamyynti, josta saatiin erinomaisen tyytyväistä asiakaspalautetta, laajennettiin lähes kaikkiin virkistyskalastusalueisiin vuoden 2007 alusta.

Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä kalastuslupamuotoihin. Alle 18-vuotiaille luotiin edulliset (5 €/viikko ja 15 €/vuosi) nuorisokalastusluvut viehekalastukseen vuoden 2006 alusta. Metsähallitus on myös osallistunut kalastusjärjestöjen vuonna 2006 aloittaman valtakunnallisen kalastuspäivän tapahtumiin, jossa innostetaan erityisesti nuorisoa kalastusharrastuksen pariin.

Vuonna 2005 aloitettu kalatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kehittäminen on merkittävä askel kalastuspalvelujen kehittämisessä. Järjestelmä mitoittaa kalastuksen kestävyyttä, ohjaa kalavesien hoitoa ja mahdollistaa ajantasaisen palautteiden käsittelyn ja seurannan sekä edistää eräviestintää ja kalastusasiakkuuden hoitoa. Järjestelmä saadaan tuotantokäyttöön vuonna 2008. Lisäksi käynnissä oleva kalavesien paikkatietojärjestelmän kehittäminen antaa

välillisesti hyötyä myös kalastajille tarkemman kalavesien hoidon suunnittelun ja seurannan muodossa.

Metsähallituksen tavoitteena on kehittää kansalaisten kalastusmahdollisuuksia jatkuvan seurannan ja asiakaskuuntelun avulla parhaalla mahdollisella tavalla. Myös yleiskalastusoikeuksien ja lailla säädettyjen maksuttomien kalastusoikeuksien sekä saamelaisten kulttuuriinsa kuuluvan kalastuksen harjoittamisen edellytykset pyritään turvaamaan.

Lähteet

- Lahtinen, J. & Isoviita, A. 1998: Markkinointitutkimus. – Avaintulos, Tampere. 176 s.
- Lappalainen, A. 1998: Kalastuskulttuuri muuttuvassa yhteiskunnassa. Etnologinen analyysi kalastuskulttuurin muuttumisesta Pohjois-Karjalan Höytiäisellä 1890-luvulta 1990-luvulle. – Kalastusmuseoyhdistyksen julkaisuja 13. 489 s.
- Metsähallitus / Villi Pohjola 2002: Elämysopas 2002. – Metsähallitus, Vantaa.
- Metsähallitus 2002: Metsät moneen käyttöön. Metsähallitus palveluksessanne -esite. – Metsähallitus, Vantaa.
- Mikkola, J. & Yrjölä, R. 2001: Vapaa-ajankalastuksen teematutkimus. – Teoksessa: Sievänen, T. (toim.), Luonnon virkistyskäyttö 2000. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi. LVVI-tutkimus 1997–2000. Loppuraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802: 90–99.
- Moilanen, P. 2002: Vapaa-ajankalastus 2000 – Fritidsfiske 2000 – Recreational Fishing 2000. – SVT Maa-, metsä- ja kalatalous nro 54. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. S. 1–29.

Metsähallituksen kalastusasiakkaita koskeva kysely

Kysymyksissä talouskalastusvesillä tarkoitetaan verkkovesiä, joissa kalastetaan vieheillä tai seisovilla pyydyksillä (verkko, katiska, rysä, merta, koukut).

Lapissa virkestyskalastusvedet ovat usein laajoja ja erämaaluonteisia kohteita. Vesien hoito perustuu pääsääntöisesti luontaisiin kalakantoihin. Kalaistutuksia tehdään vain satunnaisesti pienpoikasilla.

Muualla maassa virkestyskalastusvedet ovat usein pinta-alaltaan pieniä kohteita. Kalaston hoito on istutusten varassa ja tehdään pääsääntöisesti pyyntikokoisilla lohikaloilla. Kohteiden palveluvarustus on hyvä (tulipaikat, laavut, venelaiturit).

Vastaa kysymykseen ympyröimällä mieleisesi vaihtoehto/vaihtoehdot (voi olla useampiakin) tai kirjoittamalla vastaus sille varatulle viivalle.

Kysymyksiä on myös sivujen kääntöpuolella.

1. Millä pyydyksillä kalastat?

1. uistin
2. perho
3. pilkki
4. onki
5. seisovilla pyydyksillä (verkko, rysä, katiska, merta, koukut)
6. muu, mikä? _____

2. Kuinka usein käyt kalassa?

1. päivittäin
2. lähes päivittäin
3. muutamia kertoja viikossa
4. muutamia kertoja kuukaudessa
5. muutamia kertoja vuodessa
6. en lainkaan

3. Kuinka monena päivänä arvioit kalastavasi Metsähallituksen hallinnassa olevilla vesillä vuodessa?

_____ päivänä vuodessa

4. Kuinka paljon arvioit kuluttavasi rahaa kalastamiseen vuodessa keskimäärin?

1. Alle 17 € .....(alle 101 mk)
2. 17,2 – 84,1 € .....(102 – 500 mk)
3. 84,2 – 168,2 € .....(501 – 1000 mk)
4. 168,3 – 252,3 € .....(1001 – 1500 mk)
5. 252,4 – 336,4 € .....(1501 – 2000 mk)
6. yli 336,4 € .....(yli 2000 mk)

5. Kuinka paljon arvioit kuluttavasi rahaa Metsähallituksen kalastuslupiin vuodessa?

_____ euroa/vuosi.

6. Kenen kanssa kalastat?

1. yksin
2. perheen kanssa
3. kavereiden kanssa

7. Mikä sinua kiinnostaa kalastamisessa?

Ympyröi joka riviltä mieleisesi vaihtoehto asteikolla 5 – 1.

5 = täysin samaa mieltä
4 = melko paljon samaa mieltä
3 = ei samaa eikä eri mieltä
2 = jonkin verran samaa mieltä
1 = ei lainkaan samaa mieltä

1. Kalastamisessa minua kiinnostaa luonnon kokeminen ja hiljaisuus	5	4	3	2	1
2. Kalastaminen on minulle hyvä rentoutumiskeino.....	5	4	3	2	1
3. Kalastusretkillä voin olla yhdessä kavereiden kanssa.....	5	4	3	2	1
4. Kalastaminen on perheen yhteinen vapaa-ajanviettotapa	5	4	3	2	1
5. Kalastamisesta haen jännitystä	5	4	3	2	1
6. Kalastamisessa minua kiinnostaa kalansaalis	5	4	3	2	1
7. Kalastaminen on minulle läheisin harrastus.....	5	4	3	2	1
8. Kesämökkini sijaitsee kalavesien rannalla tai läheisyydessä.....	5	4	3	2	1

8. Missä kalastat yleensä? (Katso läänikartta viimeisellä sivulla.)

1. Etelä-Suomen lääni
2. Länsi-Suomen lääni
3. Itä-Suomen lääni
4. Oulun lääni
5. Lapin lääni
6. Ahvenanmaan lääni

9. Millaisilla vesillä kalastat?

1. Lapin erämaisilla virkistyskalastusvesillä
2. Metsähallituksen virkistyskalastuskohteissa, joihin istutetaan pyyntikokoisia lohikaloja
3. Virkistyskalastuskohteissa, jotka eivät ole Metsähallituksen ylläpitämiä.
4. Järvillä ja lammilla, joissa saa kalastaa seisovilla pyydyksillä ja vieheillä (=verkkovesillä)
5. Isoilla reittivesillä
6. Merellä
7. Ei ole merkitystä
8. Muu, missä _____

10. Seuraavaksi on esitetty erilaisia tietolähteitä, joista asiakkaat voivat saada tietoa Metsähallituksen ja Villin Pohjolan kalastusmahdollisuuksista. Pyydän sinua arvioimaan missä määrin sinä olet saanut tietoa kalastusmahdollisuuksista

	5 = erittäin paljon	4 = melko paljon	3 = ei paljon eikä vähän	2 = melko vähän	1 = ei lainkaan
1. Mainoksista.....	5	4	3	2	1
2. Villin Pohjolan elämysoppaasta.....	5	4	3	2	1
3. Villin Pohjolan internet-sivuilta.....	5	4	3	2	1
4. Kavereilta.....	5	4	3	2	1
5. Kalastuskohteiden ilmoitustaululta.....	5	4	3	2	1
9. Muualta, mistä _____					

11. Miten arvioit Metsähallituksen kalastuslupien markkinointiin ja myyntiin liittyviä asioita?

Anna jokaiselle vaihtoehdolle arvosana 4 – 10 (4 on huonoin ja 10 paras vaihtoehto) sille varatulle viivalle.

	4 – 10	en ole saanut tietoa
1. Villin Pohjolan Elämysoppaan käytettävyys ja toimivuus tietolähteenä _____		☐
2. Internetin käytettävyys ja toimivuus tietolähteenä..... _____		☐
3. Internetin käytettävyys luvan ostamisessa ..... _____		☐
4. Villin Pohjolan myyntinumeron tavoitettavuus ..... _____		☐
5. Villin Pohjolan myyntinumerosta saamasi palvelu..... _____		☐
6. Muista luvanmyyntipaikoista saamasi palvelu (huoltoasema ym.)..... _____		☐
7. Metsähallituksen asiakaspalvelupisteestä saamasi palvelu..... _____ (= opastuskeskukset ja luontokeskukset)		☐

12. Miten haluaisit mieluiten hankkia kalastusluvan?

Ympyröi yksi vaihtoehto.

1. Internetistä
2. Villin Pohjolan myyntinumerosta
3. Metsähallituksen asiakaspalvelupisteestä (luonto- ja opastuskeskukset)
4. Kalastuslupamyyjältä esim. huoltoasemalta, kaupasta, kioskista
5. Kalastuslupa-automaatista
6. Muu, mikä? _____

Seuraavaksi esitän sinulle kolme kysymystä, jotka käsittelevät TALOUSKALASTUSVESIÄ ELI VERKKOKALASTUSVESIÄ, joissa voit kalastaa viehevälaineillä tai seisovilla pyydyksillä, kuten verkko, rysä, katiska.

13. Miten tyytyväinen olet Metsähallituksen talouskalastusvesiin?

Arvioi kukin asia arvoasteikolla 5 – 1.

5 erittäin tyytyväinen   4 melko tyytyväinen   3 en osaa sanoa
2 melko tyytymätön   1 erittäin tyytymätön

14. Pyydän sinua arvioimaan miten tärkeänä pidät seuraavia Metsähallituksen talouskalastusvesiin ja ympäristöön liittyviä asioita.

5 = erittäin tärkeä   4 = melko tärkeä   3 = en osaa sanoa   2 = vähemmän tärkeä   1 = ei lainkaan tärkeä

1. Kalastuslupa-aluekartta selventämään, missä saa kalastaa	5	4	3	2	1
2. Tieto siitä, mitä kalalajeja vesistössä on	5	4	3	2	1
3. Talouskalastusvesien hoitotoimenpiteet (esim. kalanpoikasistutukset)	5	4	3	2	1
4. Kalastusalueen kuormittamattomuus (sosiaalinen kestävyys, oma rauha)	5	4	3	2	1
5. Talouskalastusvesien kalastuksen valvonta	5	4	3	2	1
6. Talouskalastusvesiltä saadun kalansaaliin määrä.....	5	4	3	2	1

15. Mitä mieltä olet nykyisistä Metsähallituksen talouskalastusvesille myytävistä kalastusluvista keskimäärin?

5 = erittäin sopiva   4 = melko sopiva   3 = ei sopiva eikä sopimaton   2 = melko sopimaton   1 = erittäin sopimaton

1. Viehekalastuslupien lupavalikoima	5	4	3	2	1
2. Viehekalastuslupien hintataso.....	5	4	3	2	1
3. Seisovien pyydysten lupavalikoima.....	5	4	3	2	1
4. Seisovien pyydysten kalastuslupien hintataso	5	4	3	2	1

Liite 1 6(8)

Seuraavat neljä kysymystä käsittelevät Metsähallituksen VIRKISTYSKALASTUSKOHTEITA, jotka hoidetaan joko luontaisin kalakannoin tai pyyntikokoisilla lohikaloilla. Alueilla on yleensä rakennettuja palveluja.

16. Miten tyytyväinen olet virkistyskalastuskohteisiin?

Arvioi kukin asia arvoasteikolla 5 – 1.

5 erittäin tyytyväinen   4 melko tyytyväinen   3 en osaa sanoa
2 melko tyytymätön   1 erittäin tyytymätön

17. Pyydän sinua arvioimaan miten tärkeänä pidät seuraavia virkistyskalastusvesiin ja ympäristöön liittyviä asioita?

5 = erittäin tärkeä	4 = melko tärkeä	3 = en osaa sanoa	2 = vähemmän tärkeä	1 = ei lainkaan tärkeä
---------------------	------------------	-------------------	---------------------	------------------------

1. Kalastuslupa-aluekartta selventämään, missä saa kalastaa	5	4	3	2	1
2. Kalastus perustuu istutuksiin hoidettuihin kalahankintoihin.....	5	4	3	2	1
3. Kalastus perustuu luontaisiin kalakantoihin	5	4	3	2	1
4. Kalastusalueen kuormittamattomuus (sosiaalinen kestävyys, oma rauha)	5	4	3	2	1
5. Virkistyskalastusvesien kalastuksen valvonta	5	4	3	2	1
6. Virkistyskalastusvesiltä saadun kalansaaliin merkitys.....	5	4	3	2	1

18. Mitä mieltä olet käyttämäsi virkistyskalastuskohteiden palveluista keskimäärin?

5 = erittäin hyvä	4 = melko hyvä	3 = en osaa sanoa	2 = melko huono	1 = erittäin huono
-------------------	----------------	-------------------	-----------------	--------------------

1. Ajo-ohjeet virkistyskalastuskohteisiin	5	4	3	2	1
2. Opasteet virkistyskalastuskohteissa	5	4	3	2	1
3. Virkistyskalastusvesiin istutettavien arvokalojen määrä	5	4	3	2	1
4. Virkistyskalastusvesien kalalajien monipuolisuus.....	5	4	3	2	1
5. Virkistyskalastuskohteiden palvelurakenteet (esim. tulipaikat, laavut)	5	4	3	2	1
6. Virkistyskalastusalueiden yleinen siisteys	5	4	3	2	1
7. Kalastuslupa-automaattien toimivuus	5	4	3	2	1

19. Mitä mieltä olet nykyisistä virkistyskalastuskohteiden kalastusluvista keskimäärin?

5 = erittäin sopiva	4 = melko sopiva	3 = ei sopiva eikä sopimaton	2 = melko sopimaton	1 = erittäin sopimaton
---------------------	------------------	------------------------------	---------------------	------------------------

1. Virkistyskalastuslupamuotojen valikoima	5	4	3	2	1
2. Virkistyskalastuslupien hintataso.....	5	4	3	2	1
3. Lupakohtainen saaliskiintiö	5	4	3	2	1

20. Seuraavaksi pyydän sinua arvioimaan mihin mielestäsi Metsähallituksen kalastuskohteiden kehittämistyö tulee suunnata tulevaisuudessa ensisijaisesti?

1. Talouskalastusvesiin (pienet erämaalammot, järvet, reittivedet)
2. Virkistyskalastuskohteisiin (istutusvedet), joissa hyvä palveluvarustus
3. Virkistyskalastusalueisiin (erämaalammot, järvet, kosket), joissa on luontaisesti uudistuva arvokalakan-
ta ja vaatimaton palveluvarustus

21. Kerro vapaamuotoisesti, miten haluaisit kehittää Metsähallituksen kalastuskohteita ja kalastuslupia.

Lopuksi kysyn sinulta taustatiedot aineiston tilastollista käsittelyä varten. Ympyröi oikea vaihtoehto.

22. Vastaajan sukupuoli   1   nainen   2   mies

23. Vastaajan ikä   _____ vuotta

24. Siviilisäätysi

1. naimisissa
2. avoliitossa
3. naimaton
4. eronnut
5. leski

25. Ammattiryhmäsi

1. maanviljelijä
2. työväestö
3. toimihenkilö
4. johtavassa asemassa/yrittäjä
5. eläkeläinen
6. muu

26. Koulutuksesi

Merkitse korkein tutkinto

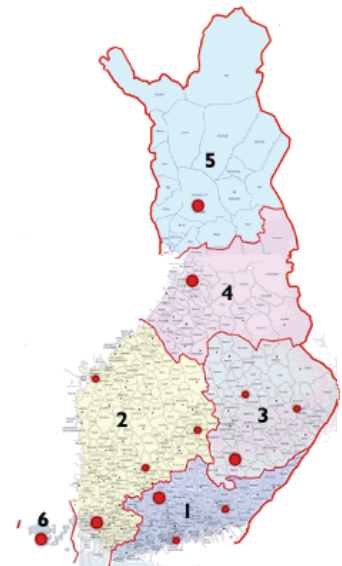
1. kansakoulu/peruskoulu
2. ylioppilas
3. ammattikoulu
4. opistotasoinen tutkinto
5. korkeakoulututkinto
6. yliopistotutkinto

27. Asuinpaikkakuntasi sijainti

1. Etelä-Suomen lääni
2. Länsi-Suomen lääni
3. Itä-Suomen lääni
4. Oulun lääni
5. Lapin lääni
6. Ahvenanmaan lääni

28. Vuosituloluokkasi

1. alle 16 818 €	(alle 100 000 mk)
2. 16 818–33 637 €	(100 000–200 000 mk)
3. 33 638–50 456 €	(200 001–300 000 mk)
4. yli 50 456 €	(yli 300 000 mk)

Aiemmin ilmestyneitä Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja

Sarja A

- No 154 Laitinen, Tiina 2006: Tikankontin (*Cypripedium calceolus* L.) tila Suomessa. 96 s.
- No 155 Perttula, Minttu 2006: Suomen kansallispuistojärjestelmän kehittyminen 1960–1990-luvulla ja U.S. National Park Servicen vaikutukset sen hoitokäytäntöihin. 66 s.
- No 156 Haapalehto, Tuomas, Kotiaho, Janne S. & Kuitunen, Markku 2006: Metsäojituksen ja ennallistamisen vaikutukset suokasvillisuuteen Seitsemisen kansallispuistossa. 45 s.
- No 157 Uusitalo, Anna, Kotiaho, Janne S., Päivinen Jussi, Rintala, Teemu & Saari, Veli 2006: Kasvien ja päiväperhosten esiintyminen luonnontilaisilla ja ojitetuilla soilla. 44 s.
- No 158 Pihlajaniemi, Mari 2006: Kuukkeli Etelä-Suomessa. Kannan tila ja valtionmaiden merkitys lajin säilymiselle. 100 s.
- No 159 Sokka, Katariina 2006: Vieraskirjamerkintöjä Nuuksion ja Linnansaaren kansallispuistoissa sekä Käsivarren erämaassa. 77 s.
- No 161 Stolt, Elina (toim.) 2006: Paistunturin erämaa-alueen ja Kevon luonnonpuiston luonto, käyttö ja paikannimistö. 276 s.
- No 162 Salokannel, Juha (toim.) 2006: Siikanevan hyönteiset 1874–2005. 85 s.
- No 163 Yrjölä, Rauno, Aalto, Hanna, Aalto, Janne & Kontiokorpi, Jari 2006: Siikalahden linnusto vuosina 2002–2004. Avifauna of the Siikalahti Wetland in 2002–2004. 104 s.

Sarja B

- No 77 Luhta, Pirkko-Liisa & Moilanen, Eero 2006: Iijoen kunnostettujen jokien kalataloudellinen seuranta 2000–2004. 81 s.
- No 78 Metsähallitus 2006: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakertomus 2005. 62 s.
- No 79 Niikkonen, Tiina 2006: Parikkalan Siikalahden lintuveden kävijätutkimus 2003–2004. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 80 Tuuri, Alekski & Hannelius, Simo 2007: Metsänomistajien näkemyksiä luonnonsuojelualueiden kaupoista. 54 s.
- No 81 Metsähallitus 2007: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakertomus 2006. 51 s.

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446- 548-9 (nidottu)
ISBN 978-952-446-549-6 (pdf)
www.metsa.fi